

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta
Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Vývoj a postavení daní v rámci rozpočtové soustavy

Vedoucí práce: Ing. Luboš Smutka, Ph.D
Autor práce: Kateřina Suková

©2011 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Suková

obor Veřejná správa a regionální rozvoj - Most

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název práce: **Vývoj a postavení daní v rámci rozpočtové
soustavy**

Osnova bakalářské práce:

1. Úvod
 2. Cíl práce a metodika
 3. Literární rešerše
 4. Analýza daňové soustavy
 5. Zhodnocení vývoje a postavení jednotlivých typů daní z hlediska státního rozpočtu
 6. Závěr
 7. Seznam použitých zdrojů
 8. Přílohy
-

Rozsah hlavní textové části: 30 - 40 stran

Doporučené zdroje:

Bervidová, L., Vančurová, P.: *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: PEF ČZU, 2008.
Hamerníková B., Kubátová K.: *Veřejné finance*. Praha: Eurolex Bohemia, 1994.
Musgrave, R.A., Musgraveová, P. B.: *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Management press, 1994.
Ochrana F.: *Veřejný sektor a efektivní rozhodování*. Praha: Management Press, 2001.
Peková J.: *Veřejné finance – úvod do problematiky*. Praha: ASPI Publishing, 2005.
Rektořík J. a kol.: *Ekonomika a řízení veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, 2002.
Stiglitz J.E.: *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha: Grada Publishing, 1997.
Strečková Y., Malý I. A kol.: *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Praha: Computer Press, 1998.
Bakalářské minimum z daní-Ing. Slavomíra Svátková, CSc.
Daňové minimum-Petr Kout,
DPH Seznamte se prosím-Stejskal,Čermáková,
Daňová teorie a politika-Květa Kubátová,
Veřejná správa a finance veřejného sektoru-Peková, Pilný, Hospodaření a finance územní samosprávy-Peková,
Daňový systém 2002-Vančurová,
Daňové zákony 2003-Marková,
Daň z přidané hodnoty 2004-Pitner,Benda, Galočík,
Správa daní a poplatků 2005-Kobík,
Daň z příjmů 2005-Pelech, Pelc,
Daňový systém 2006-Vančurová, Láchová,
Daňové zákony 2007-Rylová,Tunkrová,Šulc,Krůček,
Rozpočtová skladba v roce 2007-Kinšt,Paroubek,
Rozpočtová skladba 2009-Schneiderová,

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Luboš Smutka, Ph.D.**

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2011

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 11. 3. 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Vývoj a postavení daní v rámci rozpočtové soustavy vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

V Chomutově dne 27.3.2011

Poděkování

Zde bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Lubošovi Smutkovi, Ph.D za vedení práce a cenné rady.

Vývoj a postavení daní v rámci rozpočtové soustavy

Development and Position of Taxes in the Czech Republic's State Budget

Souhrn

Obsahem bakalářské práce je analýza vývoje a postavení daní v rámci příjmové stránky rozpočtové soustavy České republiky za období let 1999 – 2009. Podnětem k volbě tohoto tématu byly současné a nedávné daňové reformy. Cílem práce je zhodnotit, jak se jednotlivé daně vyvíjely a zda reformy měly pozitivní vliv na příjmy do státního rozpočtu. Data pro potřeby této práce jsou čerpána z Českého statistického úřadu. Postavení daní je zkoumáno ve vztahuk daňovým příjmům státního rozpočtu a k veškerým příjmům státních institucí. Jejich vývoj je vyjádřen pomocí řetězových a bazických indexů a pomocí elasticity, která nám udává závislost změn daní přijatých do státního rozpočtu na změnách hrubého domácího produktu. Výsledky jsou vykazovány v grafech a v tabulkách.

Summary

The content of this bachelor thesis is the analysis of development and the position of taxes within Czech Republic's state budget in years 1999 – 2009. The main stimula for the topic choice was current and tax reform process. The goal of the thesis is to evaluate the development of individual types of taxes and to sum up, if the reforms have had a positive impact on state budget incomes. Data for analysis originate from Czech Statistical Office. The position of taxes is evaluated in relation to budget incomes and individually state institutions incomes. Their development is analysed through the chain and basic indexes and elasticity calculations. The results are in graphs and in tables.

Klíčová slova

Bazický index, daň, daň z důchodů a jmění, daň z přidané hodnoty, daň spotřební, elasticita, kapitálové daně, rozpočet, řetězový index, sazba daně.

Key Words

Basic index, tax, income and property tax, value added tax, excise tax, elasticity, capital tax, budget, chain index, tax rate.

Obsah

1. ÚVOD	9
2. CÍL PRÁCE A METODIKA.....	11
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	16
3.1 Problematika rozpočtu	16
3.1.1. Rozpočtová soustava	16
3.1.2. Veřejný rozpočet	17
3.1.3. Státní rozpočet	19
3.1.4. Rozpočtová skladba	20
3.1.4.1. Příjmová položka rozpočtu	22
3.2 Daňová soustava	24
3.2.1. Třídění daní.....	25
3.2.2. Charakteristika daní s podstatným podílem na veřejném rozpočtu	26
3.2.3. Členění daní dle Českého statistického úřadu	29
4. ANALÝZA DAŇOVÉ SOUSTAVY	30
4.1 Daňová problematika	30
4.2 Struktura daní v návaznosti na příjmy do státního rozpočtu	30
4.3 Období.....	30
5. ZHODNOCENÍ VÝVOJE A POSTAVENÍ JEDNOTLIVÝCH TYPŮ DANÍ Z HLEDISKA STÁTNÍHO ROZPOČTU	45
6. ZÁVĚR.....	47
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	48
8. PŘÍLOHY	50
Tabulka č. 1: Rozpočtová soustava ČR.....	15
Tabulka č. 2: Struktura daní.....	22
Tabulka č. 3: Vývoj inkasa daně z příjmů fyzických osob v letech 1993 – 2009 (v mld. Kč).....	27
Tabulka č. 4: Přehled absolutních meziročních přírůstků (v mil. Kč)	38
Tabulka č. 5: Přehled relativně vyjádřených přírůstků ve dvou obdobích.	39
Tabulka č. 6: Průměrná změna hodnoty vybraných daní v letech 1999-2009.....	40
Tabulka č. 7: Změny ve vybraných daních vůči roku 1999 (bázi)	41
Tabulka č. 8: Příjmy plynoucí z výběru daní ve vztahu k celkovým příjmům vládních institucí v období 1999 – 2009 (v mil. Kč).....	42

Tabulka č. 9: Elasticity jednotlivých druhů vybraných daní.....	43
Tabulka č. 10: Přehled příjmů vládních institucí plynoucích z vybraných daní (v mil.)...	50
Tabulka č. 11: Vývoj HDP v letech 1999 – 2009.....	55
Graf č.1: Poměrová struktura daní v roce 1999.....	31
Graf č.2: Poměrová struktura daní v roce 2000.....	32
Graf č.3: Poměrová struktura daní v roce 2001.....	32
Graf č.4: Poměrová struktura daní v roce 2002.....	33
Graf č.5: Poměrová struktura daní v roce 2003.....	33
Graf č.6: Poměrová struktura daní v roce 2004.....	34
Graf č.7: Poměrová struktura daní v roce 2005.....	34
Graf č.8: Poměrová struktura daní v roce 2006.....	35
Graf č.9: Poměrová struktura daní v roce 2007.....	35
Graf č.10: Poměrová struktura daní v roce 2008.....	36
Graf č.11: Poměrová struktura daní v roce 2009.....	36
Graf č.12: Vývojová tendence jednotlivých druhů vybraných daní.....	37
Graf č. 13: Vývoj poměru příjmů plynoucích z výběru daní vůči celkovým příjmům vládních institucí.....	42

1. ÚVOD

Zvolené téma „Vývoj a postavení daní v rámci rozpočtové soustavy“ je v současné době velmi aktuální. Výsledky práce nám pomohou lépe zhodnotit a prozkoumat strukturu daňové soustavy, respektive strukturu státního rozpočtu. Státní rozpočet je tvořen příjmy a výdaji. Tato práce se zaměří na příjmovou stránku. Příjmy tvoří mnoho položek, nejvýznamnější roli zde však hrají právě zmiňované daně. Mezi ně řadíme daň z příjmů právnických a fyzických osob, majetkové daně, cla a poplatky.

V současné době se svět potýká s ekonomickou krizí, američtí ekonomové krizi sice prohlásili za ukončenou, její dopady však zatěžují ekonomiky mnoha států nadále a nebude lehké trend posledních měsíců zvrátit. Ekonomika České republiky byla značně zasažena, jedním z dopadů je i negativní vliv na bilanci státního rozpočtu. Ten měl již před krizí tendenci stále více upadat do deficitu a zadluženost ČR tak stále rostla. Ač je Česká republika šestým nejméně zadluženým státem v Evropě, víme, že má finanční prostředky pouze na splácení úroků ze zadluženosti, jistina dluhu je stále neponížena. Dále je Česká republika na jedenáctém nejvyšším místě z členských zemí OECD v rámci srovnávání daňového zatížení. Tyto fakta nejsou lichotivá a proto snad všichni politici a odborníci, ale i normální občané ČR volají po rozpočtové reformě. K tomu je zapotřebí sledovat vývoj jednotlivých druhů daní a zjistit jejich podíl na příjmech do rozpočtu.

Další faktor, který ovlivňuje danou situaci, je jednoduchost a průhlednost daňového systému, respektive absence těchto vlastností. Česká republika patří mezi státy se značně složitým daňovým systémem. Z dalších analýz vyplynulo, že se naše země umístila jako 121. při hodnocení jednoduchosti daní. Spolu s vysokým zdaněním toto vede k daňovým únikům a přináší další náklady spojené s výběrem daní – jedná se především o administrativní náklady, které zatěžují výdajovou stránku rozpočtu. Proto je nutné zaměřit se i na metody a postupy daného systému. Je všeobecně známo, že daňoví poplatníci vyžadují jednoduchý a stručný postup k výpočtu odvodů, pokud toto není zaručeno, nastávají dvě situace: poplatníci si sami „zjednoduší“ metody a postupy, což vede k již zmiňovaným únikům, nebo v systému vzniká velká chybovost, která následně vede k druhotným administrativním nákladům. Tato oblast tedy poskytuje další možnosti

k zefektivnění daňového systému, a tím analogicky k zefektivnění příjmů a i výdajů státního rozpočtu.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

Primárním cílem práce je podrobně analyzovat vývoj daňových příjmů státního rozpočtu za účelem identifikace hlavních změn, ke kterým došlo z hlediska postavení jednotlivých daní ve vztahu k plnění státního rozpočtu v letech 1999 - 2009. Jedná se o rozklad daňových příjmů na jednotlivé oblasti, kdy analýze budou podrobeny pouze významné segmenty daňových příjmů.

Sekundárním cílem je získání dat pro potvrzení či vyvrácení následujících hypotéz:

1. První hypotéza tvrdí, že jednotlivé daně jsou plně elastické ve vztahu k HDP, což je založeno na logické myšlence, kdy hodnota HDP určuje základ pro zdanění a tudíž i velikost přijatých daní do státního rozpočtu,
2. Druhou hypotézou je tvrzení, že proporcionální zastoupení jednotlivých daňových příjmů v rámci celkových příjmů se nemění. Tento předpoklad plyne ze zkušeností s ekonomikou České republiky, z postřehů a informací z politické scény a z předpokladu stability poměru mezi příjmy obyvatelstva a institucí ČR.

Metody použité v této práci budou založeny na analýze dat a informací. Informace budou získávány především z literárních pramenů a publikací, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury a data týkající se problematiky daní a státního rozpočtu budou čerpány z údajů Českého statistického úřadu. Předmětem analýzy je období let 1999 až 2009. Práce má následující strukturu:

Nejdříve práce identifikuje státní rozpočet a jeho funkci. Dále je určena jeho příjmová část jako jednotlivé druhy daní a vymezuje jejich význam, jinak řečeno se práce zaměřuje na identifikaci celé daňové soustavy a jejího vztahu k rozpočtu. Analýza plynule přechází k vývoji hodnot státního rozpočtu. Aby analýza státního rozpočtu byla kompletní, je zapotřebí také zahrnout jednotlivé daně, které tvoří jeho příjmovou část. Pro názornost výsledků je vhodné použít grafy, v tomto případě koláčový a spojnicový typ grafu. Nejdůležitější grafy a tabulky, které jsou úzce spjaty s obsahem praktické části práce, jsou umístěny v průběhu textu, ostatní doplňující informace najdeme v přílohách práce. Výsledky jsou vyjádřeny jak v absolutních hodnotách, tak i v relativních hodnotách. Ty

nám pomohou lépe posoudit, jakou část určité daně zaujímají a jaký je jejich trend v námi sledovaném období.

Pro stanovení trendu vývoje jsou použity statistické metody, které vyjadřují tendence, dle kterých se složení námi zkoumaných příjmů vyvíjely. Jedná se o řetězový a bazický index. Lze takto posoudit nejenom vývoj jedné konkrétní složky státního rozpočtu ve své absolutní výši, ale i v poměru, ve kterém zaujímala postavení v rámci veškerých složek (pro potřeby této práce se jedná tedy o příjmy z daní).

Strukturu daní, které práce sleduje, předurčuje jejich vykazování Českým statistickým úřadem. Zde se sledují daně v těchto skupinách:

1. daně z výroby a z dovozu,
 - a. daně z produktů (včetně daně typu daně z přidané hodnoty),
 - b. ostatní daně z výroby,
2. běžné daně z důchodů, jmění a jiné,
3. kapitálové daně.

Daná klasifikace daní má logické opodstatnění, je založena na místu (sféře) vzniku příjmů, které podléhají daňové povinnosti. Není tedy třeba se držet učebnicového rozdělení daní, nyní se nám jedná převážně o praxi a o využitelnost.

Vývoj jednotlivých druhů daní lze také vyjádřit matematickou analýzou. V tomto případě je vhodná analýza časových řad, kde prvotně zjišťujeme absolutní přírůstky, průměrný absolutní přírůstek a koeficienty růstu.

Absolutní přírůstek (d_i) je tedy jednoduše rozdíl mezi hodnotami dvou po sobě jdoucích období. Ze získaných hodnot absolutních meziročních přírůstků se stanovuje průměrný absolutní přírůstek \bar{d}_i , který vypočteme jako:

$$\bar{d}_i = \frac{y_n - y_1}{n - 1}$$

Koeficient růstu (řetězový index) nám relativně vyjadřuje absolutní přírůstky veličiny ve dvou obdobích. Charakterizuje relativní postupnou rychlost změn hodnot v časové řadě. Jedná se o bezrozměrné číslo a vypočítá se jako:

$$k_1 = \frac{y_t}{y_{t-1}},$$

kde y = hodnota časové řady,
 $t = 2, 3, \dots, n$.

Pokud vyjádříme koeficient růstu dané veličiny v procentech, tedy v relativní formě, hovoříme pak o tempu růstu. Za celou časovou řadu tento koeficient vyjadřujeme jako průměrný, nejčastěji je vyjádřený jako geometrický průměr jednotlivých koeficientů.

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2}{y_1} \times \frac{y_3}{y_2} \dots \frac{y_n}{y_{n-1}}}$$

Kromě indexů, které mají proměnlivý základ, existují i indexy, které mají stále stejný základ – porovnávají ukazatele vzhledem ke stejnému období (bázi). Proto je nazýváme indexy bazické. Bazický index se vypočítá:

¹SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B.. *Statistické metody II*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. 105 s. ISBN 978-80-213-1736-9.

²SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B.. *Statistické metody II*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. 105 s. ISBN 978-80-213-1736-9.

³SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B.. *Statistické metody II*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. 105 s. ISBN 978-80-213-1736-9.

$$I_{i/0} = \frac{q_i}{q_0},$$

kde q_i ... hodnota příslušného časového období,
 q_0 ... hodnota báze.⁴

Příjmy vládních institucí se skládají z:

- tržní produkce pro vlastní využití a platby za ostatní netržní produkci,
- daně z výroby a dovozu,
 - daně z produktů (včetně daně typu daně z přidané hodnoty),
 - ostatní daně z výroby,
- ostatní dotace na výrobu,
- důchod z vlastnictví (včetně úroků),
- běžné daně z důchodu, jmění a jiné,
- sociální příspěvky,
 - skutečné sociální příspěvky,
 - imputované sociální příspěvky,
- ostatní běžné transfery,
- kapitálové transfery,
 - kapitálové daně,
 - investiční dotace,
 - ostatní kapitálové transfery.

⁴SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B.. *Statistické metody II*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. 105 s. ISBN 978-80-213-1736-9.

Další výpočty se budou týkat elasticity daní. Jedná se o závislost změn určité daně na změně HDP, výpočty se provádějí meziročně. Elasticitu vypočítáme:

$$elasticita = \frac{\frac{daň_t - daň_{t-1}}{daň_{t-1}}}{\frac{HDP_t - HDP_{t-1}}{HDP_{t-1}}}$$

Hrubý domácí produkt je v této práci udáván ve stálých cenách a je určen výrobní metodou. Ta se počítá jako součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo odvětví a čistých daní na produkty. Hrubá přidaná hodnota je rozdíl mezi produkcí a mezispotřebou (náklady na výrobu).

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Problematika rozpočtu

3.1.1. Rozpočtová soustava

Na rozpočtovou soustavu lze nahlížet z různých hledisek, např. institucionálního z finančního apod. Pod jménem rozpočtová soustava se rozumí:

- a) soustava peněžních fondů (fondové pojetí),
- b) soustava rozpočtových vztahů,
- c) soustava orgánů a institucí (institucionální pojetí rozpočtové soustavy).⁵

Základem správného hospodaření státu je dobře sestavený rozpočet, který vychází ze skutečného ekonomického stavu země. Nikdy se však nejedná o jediný rozpočet, kterým se řídí celý státní aparát. Počet vládních úrovní udává i počet rozpočtů. Jejich soubor je označován jako tzv. „soustava rozpočtů“. Složitost a struktura této soustavy je dána strukturou státní správy a územní samosprávy. Obsahem nejsou pouze jednotlivé rozpočty, ale i vztahy uvnitř soustavy. Tyto vztahy jsou pojátkem mezi institucemi, které zabezpečují tvorbu, rozdělování, užití a kontrolu toků jednotlivých okruhů finančních prostředků v rámci soustavy. Odborná literatura definuje rozpočtovou soustavu takto: „soustavu veřejných rozpočtů a institucí, které se zabývají dohledem nad finančními prostředky a které obíhají v rámci celé soustavy“.⁶

Jednotlivé rozpočtové úrovně se liší kompetencemi při zabezpečování veřejných statků pro obyvatelstvo. Dalším rozdílem jsou finanční zdroje – především rozpočtové určení daní. Rozpočtové úrovně se dále rozlišují podle systému dotací, kdy každá vládní úroveň má předem určenou výši prostředků.

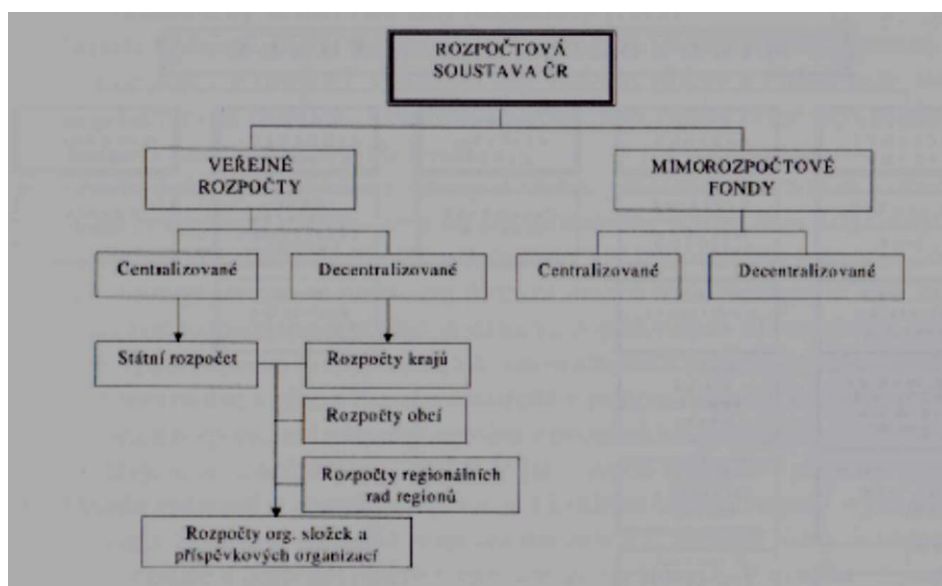
Na rozpočtovou soustavu můžeme nahlížet různě. Nejčastěji jsou zmiňovány tyto hlediska: finanční a institucionální. Institucionální hledisko se opírá o princip sledování, jaká instituce s určitou výší finančních prostředků nakládá a nese za ni odpovědnost.

⁵PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: Aspi Publ., 2002. 441 s.,tb.,rejstř. ISBN 80-86395-21-9

⁶BERDVIDOVÁ, Ludmila; VANČUROVÁ, Pavlína. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1816-8.

V případě tohoto rozlišení rozpočtovou soustavou rozumíme soustavu peněžních fondů, vztahů mezi rozpočty a soustavu orgánů, které nesou za jednotlivé rozpočty odpovědnost. Z finančního hlediska se zaměříme na činnost finančních úřadů a finančních ředitelství, která fungují jako prodloužená ruku ministerstva financí. V rámci této problematiky vidíme rozpočtovou soustavu tvořenou soustavou veřejných rozpočtů s dominantní funkcí státního rozpočtu, mimorozpočtových fondů a rozpočty veřejnoprávních neziskových organizací, jež získávají prostředky z veřejných rozpočtů. Pro lepší představu dokládám grafické znázornění:

Tabulka č. 1: Rozpočtová soustava ČR

Zdroj: HAMERNÍKOVÁ, Bojka; MAAJTOVÁ, Alena. *Veřejné finance*. 2. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 340 s. Dostupný z WWW: http://toc.nkp.cz/NKC/201003/contents/nkc20102087649_1.pdf. ISBN 978-80-7357-497-0, str. 179.

3.1.2. Veřejný rozpočet

Veřejné rozpočty jsou odbornou literaturou charakterizovány jako: „peněžní fondy, kde se soustřeďují finanční prostředky, které se používají na financování produkce veřejných statků“.⁷ Kromě pojmenování peněžní fondy jsem často narazila i na označení: bilance finančních prostředků, finanční plán či nástroj veřejné politiky. Veškeré tyto označení souhlasí, ale zároveň vyzdvihují jinou funkci veřejného rozpočtu. Peněžní fond

⁷PILNÝ, J. *Veřejné finance*, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. 230 s. ISBN 80-7194-639-7. str.30

představuje odlišnost jednotlivých úrovní, kterou jsem již uváděla, v podobě vyššího či nižšího podílu z výnosu z určitých druhů daní.

Označení bilance vystihuje nutnost hodnotit příjmy a výdaje. Této charakteristiky plynou tři možné výsledky rozpočtu jako bilance: přebytkový, vyrovnaný či schodkový.

Pojmenování finanční plán představuje zhodnocení finančních možností daného subjektu a dále ukazuje, že veřejný rozpočet je toková veličina, kdy na účet během rozpočtového období přicházejí příjmy a naopak odcházejí výdaje.

Každá vládní úroveň hospodaří podle svého rozpočtu. Čím je složitější vnitřní státoprávní uspořádání státu, tím více je veřejných rozpočtů a dalších mimorozpočtových, zpravidla účelových fondů. I v rámci veřejného sektoru každá vládní nezisková organizace hospodaří podle svého rozpočtu a je různými finančními vztahy napojena na rozpočet svého zřizovatele.⁸

Označení jsou tedy různá, avšak totožné jsou hlavní znaky, které veřejné rozpočty charakterizují. Vždy musíme mít na paměti, že každý veřejný rozpočet je pevně spojen s určitou úrovní vlády. Z této charakteristiky vyplývá i členění rozpočtů na ústřední a územní.

Vztahy mezi ústřední vládou a územní samosprávou – municipální, podobně i regionální úrovní – mohou být různého typu. Významné jsou finanční vztahy, jejichž prostřednictvím v posledních desetiletích stát v demokratických zemích nejvíce, a to nepřímou, ovlivňuje rozhodování územní samosprávy. Vztahy mezi územní samosprávou a ústřední vládou můžeme vymezit modelově na příkladu municipalit následujícím způsobem:

- municipalita jako „agent“ ústřední vlády,
- municipalita v roli úplně nezávislé samosprávy,
- partnerství mezi municipalitou a státem.⁹

⁸PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: Aspi Publ., 2002. 441 s.,tb.,rejstř. ISBN 80-86395-21-9.

⁹PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s.: il. ISBN 80-7261-086-4.

V posledních desetiletích stát v demokratických zemích nejvíce, a to nepřímo, ovlivňuje rozhodování územní samosprávy. V jednotlivých zemích jsou často i výrazně ovlivněny historickými tradicemi.

Přestože existují vazby mezi úrovněmi a rozpočty, platí, že každý zvlášť je relativně samostatný. Tato samostatnost je předem určena objemem svých příjmových zdrojů, která je určena zákonem. Daňové určení výnosů tak určují hlavní příjmovou složku rozpočtu.

Výše jsem se zmiňovala o vztazích mezi úrovněmi rozpočtů. Z toho vyplývá další společný znak pro veřejné rozpočty. Vždy platí princip, že přesouváme finanční prostředky z rozpočtů vyšší vládní úrovně do nižších stupňů rozpočtů. Pokud se soustředíme na naši rozpočtovou soustavu, můžeme vidět, že finanční prostředky plynou ze státního rozpočtu do rozpočtů krajů a z těchto pak do rozpočtů obcí.

Podle výše uvedených znaků veřejných rozpočtů lze do této skupiny zařadit státní rozpočet, rozpočty veřejných fondů, krajů, měst a obcí a rozpočty organizačních složek a příspěvkových organizací.

3.1.3. Státní rozpočet

Státní rozpočet je nejvýznamnější veřejný rozpočet. Je nejdůležitějším finančním nástrojem využívaným ústřední vládou v hospodaření státu. Podle státoprávního uspořádání státu pak mezi ústřední rozpočty můžeme zařadit:

- federální rozpočet,
- rozpočty států (např. SR ČR se podílí přibližně 80% na příjmech a výdajích celé rozpočtové soustavy).¹⁰

Státní rozpočet unitárního státu je nejvyšším, tj. ústředním rozpočtem. Soustřeďuje rozhodující část veškerých finančních prostředků celé rozpočtové soustavy. Jeho dílčí součástí jsou rozpočty subjektů hospodařících se státními financemi.¹¹

¹⁰PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav. . *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: Aspi Publ., 2002. 441 s.,tb.,rejstř. ISBN 80-86395-21-9.

¹¹PILNÝ, J. *Veřejné finance*, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. 230 s. ISBN 80-7194-639-7. str. 5

Pro pojem státní rozpočet není jednoznačná definice a jednotlivé výklady se liší. Odborná literatura definuje státní rozpočet: „...jako souhrn peněžních vztahů v oblasti tvorby, rozdělování a užití centralizovaného peněžního fondu“.¹² Z tohoto vyplývá, že státní rozpočet má tyto podoby: centralizovaný peněžní fond, bilance příjmů a výdajů, finanční plán, ekonomický vztah, finanční zákon a nástroj rozpočtové politiky státu.

Centralizovaný peněžní fond charakterizuje státní rozpočet jako: fond peněžní prostředků, se kterým hospodaří stát a ve kterém funguje princip nenávratnosti a neekvivalentního způsobu rozdělování. Bilance příjmů a výdajů je popsána jako soubor plánovaných příjmů a výdajů státu. Finanční plán předkládá ten fakt, že státní rozpočet obsahuje příjmy a výdaje pro dané období, které doplňuje rozpočtová závěrka. Označení „ekonomický vztah“ vyzdvihuje činnost shromažďování a přerozdělování finančních prostředků. Pojmenování finanční zákon připomíná, že se jedná o právní normu.

Z podstaty, které jsem se věnovala v předcházejících odstavcích, vyplývají funkce státního rozpočtu. Těmi jsou funkce alokační, redistribuční, stabilizační, regulační a kontrolní.¹³

3.1.4. Rozpočtová skladba

Rozpočtovou skladbu lze charakterizovat jako: „...pevnou konstrukci, která doznává každoročně drobných změn v rámci přijatých novelizací“.¹⁴ Na rozpočtovou skladbu lze pohlížet z těchto hledisek: odpovědnostní, druhové, odvětvové a konsolidační.¹⁵

Rozpočtová skladba se nikdy nepoužívala ani pro třídění operací Fondu národního majetku (jehož existence také končí 1.1.2007), Pozemkového fondu ani zdravotních pojišťoven a dále na operace příspěvkových organizací.

¹²BERDVIDOVÁ, Ludmila; VANČUROVÁ, Pavlína. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1816-8

¹³BERDVIDOVÁ, Ludmila; VANČUROVÁ, Pavlína. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1816-8

¹⁴PILNÝ, J. *Veřejné finance*, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. 230 s. ISBN 80-7194-639-7. str. 58

¹⁵BERDVIDOVÁ, Ludmila; VANČUROVÁ, Pavlína. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1816-8

Rozpočtová skladba se používá jako analytika peněžních operací. Jako třídící kód kde se nasazuje vždy, když je plánována nebo se uskuteční operace na některém bankovním účtu (pro který se skladba užívá).¹⁶

Rozpočtová skladba umožňuje analyzovat příjmy a výdaje za pomoci využití třídění:

1. odpovědnostního – které je však pro obce a kraje nepovinné,
2. druhové – které je základem třídění a týká se všech peněžních operací, které třídí až na jednotlivé položky,
3. odvětvového – (dříve funkční), tzn., na jaký účel jsou finanční prostředky vydávány; netřídí všechny operace, ale jen všechny výdajové operace a u územních rozpočtů vybrané nedaňové a kapitálové příjmy, a de facto i
4. konsolidačního (tzn. záznamové jednotky).

Druhá klasifikace umožňuje odlišit třídy (jednomístný číselný kód), seskupení položek (dvoumístný kód), podskupení položek (třímístný kód) a jednotlivé položky příjmů a výdajů (čtyřmístný kód).

Při druhovém základním členění finančních operací jsou vytvořeny 3 základní skupiny: **příjmy, výdaje a financování**.

Tyto skupiny jsou dále rozvedeny podrobněji do 7 tříd:

1. třída: daňové příjmy, 2. třída: nedaňové příjmy, 3. třída: kapitálové příjmy, 4. třída: přijaté dotace, 5. třída: běžné výdaje, 6. třída: kapitálové výdaje, 7. třída: byla zrušena a 8. třída: financování.¹⁷

Předpokladem pro funkční uplatnění rozpočtové skladby v praxi je dodržování určitých zásad (Vybíhal, 1995).

¹⁶VANČUROVÁ, A., LACHOVÁ, L., *Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva*, Praha: VOX, a. s., 2008. 320 s. ISBN 978-80-86324-72-2.

¹⁷PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s.: il. ISBN 80-7261-086-4.

- a) zásada jednotnosti – představuje důsledné dodržování jednotné položkové skladby příjmů a výdajů a jednotný číselník odvětvové skladby příjmů a výdajů,
- b) zásada závaznosti – celé třídění rozpočtu, obsah každého dílčího údaje a propojení odpovědnostního, odvětvového, druhového a konsolidačního třídění je pro všechny zúčastněné, závazné
- c) zásada odvětvové shody příjmů a výdajů – spočívá v tom, že v organizačním i odvětvovém třídění je do jednoho místa v paragrafu zařazena stejná činnost, bez ohledu na to, zda přináší příjmy nebo vyvolává výdaje.¹⁸

3.1.4.1. Příjmová položka rozpočtu

Příjmy rozumíme veškeré nenávratně inkasované prostředky, opětované i neopětované, z domácí ekonomiky i ze zahraničí, včetně přijatých darů a dotací a přijaté splátky půjček, poskytnutých za účelem rozpočtové politiky. Nezahrnují na druhé straně návratná inkasa povahy přijatých výpůjček a přijaté splátky půjček poskytnutých za účelem řízení likvidity.¹⁹

Příjmy státního rozpočtu

Pokud bychom měli příjmy státního rozpočtu vyjmenovat všechny, vypadalo by základní druhové rozdělení takto:

a) vlastní příjmy

- kapitálové: příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů, daně z příjmů, zisku a kap. výnosů, daně ze zboží a služeb v tuzemsku, daně a poplatky z vybraných činností,
- běžné:
Daňové – daně a cla ze zahraničí, majetkové daně, pojistné SZ a veřejné zdravotní pojištění, ostatní daňové příjmy
Nedaňové – přijaté sankce a vratky transferů, příjmy z prodeje nekapitálového majetku, přijaté splátky půjček.

¹⁸BERDVIDOVÁ, Ludmila; VANČUROVÁ, Pavlína. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1816-8

¹⁹BERDVIDOVÁ, Ludmila; VANČUROVÁ, Pavlína. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1816-8

b) přijaté transfery

- běžné: od rozpočtů centrální úrovně, od rozpočtů územní úrovně, z vlastních fondů, ze zahraničí,
- kapitálové: od rozpočtů centrální úrovně, od rozpočtů územní úrovně, z vlastních fondů, ze zahraničí.²⁰

Příjmy státního rozpočtu se však v zásadě dělí na daňové a nedaňové. Do daňových příjmů se zahrnují:

- daně (z příjmů, dědická, darovací a z převodu nemovitostí, silniční, z přidané hodnoty, spotřební, ekologické),
- cla,
- poplatky (za užívání dálnic, soudní, správní – za služby státní správy).

V České republice se do daňových příjmů státního rozpočtu zahrnuje i pojistné na sociální zabezpečení, které zahrnuje:

- důchodové pojištění,
- nemocenské pojištění,
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Jedná se o největší příjmovou položku státního rozpočtu (cca 39% veškerých příjmů). Jde o určitou zvláštnost ČR, že pojistné na sociální zabezpečení je odváděno do státního rozpočtu. Ve většině vyspělých zemí jsou platby na sociální zabezpečení soustředěny do samostatných finančních účelových fondů (sociální pojišťovny).

Do nedaňových příjmů se zahrnují:

- odvody od státních podniků, organizačních složek státu a od příspěvkových organizací,
- přijaté úroky a výnosy ze státního majetku,
- přijaté splátky vládních úvěrů poskytnutých domácím subjektům i do zahraničí

²⁰KINŠT, Jan; PAROUBEK, Jiří. *Rozpočtová skladba v roce 2007 a praktické příklady: publikace pro pracovníky orgánů státní správy, obcí, krajů a jejich organizačních složek*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2006. 255 s. ISBN 80-7263-356-2.

- přijaté splátky návratných finančních výpomocí,
- emisní výnosy ze státních dluhopisů a státních pokladničních poukázek.²¹

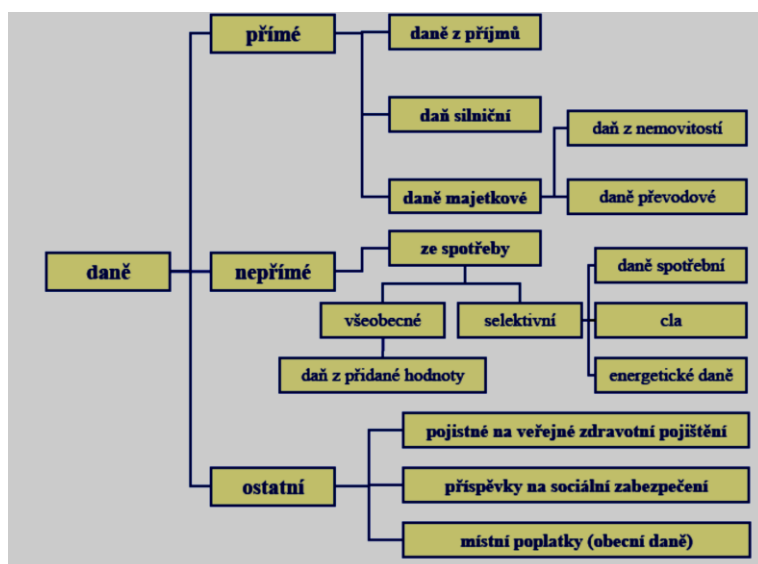
3.2 Daňová soustava

„Daňová soustava představuje souhrn všech daní, které se na daném území, zpravidla státním, vybírají.“²² Soustava daní je tvořena více daněmi, které mají na sebe různé vazby a které se řídí daňovým zákonem či zákonem o správě daní a poplatků. Daně, které tvoří soustavu, se člení na **přímé a nepřímé** daně.

Přímé daně se soustřeďují na zdaňování příjmů při jejich vzniku, a jejichž poplatník nemá žádnou možnost přenést daňovou povinnost na jiný subjekt.

Nepřímé daně se zaměřují na spotřebu a hradí je výrobce nebo prodejce z objemu produkce a prodeje. Funguje zde tedy přenos daňové povinnosti na jiný subjekt – spotřebitele prostřednictvím ceny.

Tabulka č. 2: Struktura daní

Zdroj: Vančurová, A., Lachová, L., *Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva*, Praha: VOX, a. s., 2008, str. 40

²¹BERDVIDOVÁ, Ludmila; VANČUROVÁ, Pavlína. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1816-8

²²VANČUROVÁ, A., LACHOVÁ, L., *Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva*, Praha: VOX, a. s., 2008. 320 s. ISBN 978-80-86324-72-2.

3.2.1. Třídění daní

V předcházející podkapitole jsem již zmínila základní členění daní – přímé a nepřímé. Existuje však další úrovně třídění, kterému se budu věnovat v této části.

Daňová teorie rozlišuje následující typy třídění:

Třídění z hlediska objektu zdanění:

Třídění daní z hlediska objektu zdanění rozčleňuje daně na důchodové, ze spotřeby, majetkové, daň z hlavy (ojedinělé) a výnosové (ojedinělé).

Důchodovými daněmi rozumíme tu skupinu, kterou platí fyzické či právnické osoby ze svých důchodů. Na našem území se jedná o daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob.

Daně ze spotřeby zatěžují spotřebu a teorie je řadí do nepřímých daní. Jedná se o daňovou povinnost, která se zjišťuje z obrátů prodaných výrobků či služeb. Zjištěná částka je dále připočítávána k ceně. Tímto se splňuje základní charakteristika nepřímých daní, kterou jsem již zmiňovala. Dochází totiž k zatížení především konečného spotřebitele. Daně ze spotřeby však můžeme dále rozlišovat na všeobecné a selektivní. Všeobecné zasahují veškeré prodeje, ale selektivní pouze vybrané druhy výrobků.

Majetkové daně, jak se dá rozpoznat již podle názvu, se soustřeďují na majetek ve všech svých podobách. Zde rozlišujeme daň dědickou, darovací, z nemovitosti a z převodu nemovitosti.

Třídění podle charakteru veličiny, ze které se daň odvádí:

Z tohoto typu členění vycházejí dvě skupiny daní - kapitálové a běžné daně. V prvním případě je objektem veličina, která vyjadřuje množství. Naopak běžná daň sleduje veličinu tokovou, kdy je objektem určité zdaňovací období.

Třídění podle vztahu k platební schopnosti poplatníka:

Při tomto typu třídění vznikají dva typy daní: osobní (daň z příjmů fyzických osob) a na věc neboli „In rem“ (daň z nemovitosti, daň z přidané hodnoty). Osobní daně sledují platební schopnost poplatníka. Naopak druhý případ nezohledňuje tuto schopnost.

Třídění podle vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu:

Tento způsob členění se zaměřuje na to, zda existuje či neexistuje vazba mezi zdaňovacím základem a vypočtenou daní. Pokud zde vztah není, mluvíme o paušální dani. V případě, že pouto existuje, výpočet se řídí množstvím či cenou základu daně.

Třídění podle daňového určení:

Tato metoda členění rozlišuje jednotlivé daně podle rozpočtu, jehož součástí se stává. Rozlišujeme tak: státní, municipální, vyšších územněsprávních celků a svěřené.

3.2.2. Charakteristika daní s podstatným podílem na veřejném rozpočtu²³

V předcházejícím textu jsem se věnovala teorii rozpočtu a daňové problematice. Nyní bych chtěla charakterizovat daně, které jsou součástí daňového systému České republiky a které mají jako příjmová položka rozpočtu podstatný vliv.

Z výše uvedených daní jsem vybrala čtyři položky, které mají největší podíl na příjmech státního rozpočtu. Jedná se o daň z příjmu fyzických a právnických osob, daň z přidané hodnoty – DPH, spotřební daň.

První typ daňového zatížení se týká fyzických osob, které jak stanovil zákon: „...mají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržují, mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí.²⁴ Předmětem daně se zde stávají příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků - §6, z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti - §7, z kapitálového majetku - §8, z pronájmu - §9 a ostatní příjmy - §10. Dani nepodléhají pouze ty příjmy, které jsou vyňaty z této právní úpravy a které jsou objektem jiných daní (daň dědická,...). Dalším příjmy, na které se tato daň nevztahuje, jsou částky osvobozené od tohoto zdanění. Tyto položky jsou uvedeny v zákoně, konkrétně o nich mluví §4. Při výpočtu základu daně se dále zohledňují tzv. „nezdanitelné části daňového základu“. Od základu daně můžeme odečíst například hodnoty darů poskytnutých obcím, krajům,... či příspěvek, který poplatník zaplatil na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem. Dále lze odečíst odčitatelné položky.

²³Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

²⁴<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/cast1.aspx>

Další významnou položkou je daň z příjmů právnických osob, které podléhají veškeré právnické osoby. Odborná literatura charakterizuje předmět této daně takto: „...příjmy z činnosti a nakládání s majetkem u podnikatelských společností. V případě subjektů nepodnikatelského charakteru, které mají jiný režim zdanění, se zdaňují především ty příjmy, jež plynou z činností uskutečňovaných za účelem zisku a z pronájmu majetku...²⁵. Sazba u tohoto typu daně byla pro rok 2009 20%. Od 1. 1. 2010 se sazba snižuje na 19%.

Daň z přidané hodnoty– DPH má také výrazný vliv na příjmovou část. Základní princip tohoto zdanění popisuje odborná literatura takto: „...daní se na všech výrobních a obchodních stupních a zatěžuje se jen nově vytvořená hodnota.“²⁶ Plátce má právo snížit si svou daňovou povinnost o částku, kterou zaplatil jako daň na vstupu. Při zjišťování daňové povinnosti je velice důležité správně určit zdanitelné plnění (čas, místo). Musí se jednat o tuzemsko, tedy zboží musí být dodáno z tuzemska či služba realizována na území ČR. Pro tuto daň platí pro rok 2010 sazba základní 20% a snížená 10%. Snížená sazba se vztahuje například na: teplo, chlad, potraviny, zvířata, rostliny, knihy, palivové dřevo,... atd.

Spotřební daň je další položkou v příjmové části rozpočtu. Definována je jako: „výběrové daně ze spotřeby, kterým podléhá pět komodit zboží. Jedná se o daň z minerálních olejů, daň z lihu a lihovin, z vína, piva a meziproductů a o daň z cigaret a tabákových výrobků“.²⁷ Základ daně je určen počtem měrných jednotek. Sazby jsou pevné a diferencované.

Vývoj postavení daně z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob prošla řadou legislativních změn od roku 1993 až po současnost. Nejčastější proměna se týkala sazby daně, ta se snížila v roce 2000 na 32% z původních 47% z roku 1993. Výrazná změna se udála také v roce 2005 ovšem v jiné

²⁵STRECKOVÁ, Yvonne; MALÝ, Ivan.. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 1998. 214 s., rejstř., tb., gr. ISBN 80-7226-112-6. str. 122

²⁶STRECKOVÁ, Yvonne; MALÝ, Ivan.. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 1998. 214 s., rejstř., tb., gr. ISBN 80-7226-112-6. str. 122

²⁷HAMERNÍKOVÁ, Bojka; MAAYTOVÁ, Alena. . *Veřejné finance*. 2. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 340 s. Dostupný z WWW: http://toc.nkp.cz/NKC/201003/contents/nkc20102087649_1.pdf. ISBN 978-80-7357-497-0. 124

oblasti, kdy se změnil soubor možných odpočtů. Do té doby existovaly odpočty: na poplatníka, na každé vyživované dítě, nevýdělečnou manželku, na invaliditu či na studenta. V roce 2005 byly rozšířeny nestandardní odpočty, které tvořili:

- úroky z úvěrů na bytové potřeby,
- dary na veřejně prospěšné účely,
- příspěvky na penzijní připojištění,
- zaplacené příspěvky člena odborové organizace,
- daňové ztráty,
- odpočet výdajů na výzkum a vývoj,
- odpočet části výdajů na výchovu učňů.

V tomto roce bylo též zavedeno tzv. „společné zdanění manželů“, které ovšem nemělo dlouhého trvání a zákonodárci jej zrušili v roce 2008.

Další výraznější změnou bylo zavedení slev na dani, které nahradily odčitatelné položky. Tato úprava se odehrála v roce 2006. V tomtéž období se zvýšili také výdajové paušály z 50% na 80% v případě zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství, dále z 30% na 50% u ostatních živností. Paušály zavedli zákonodárci i v případě příjmů z řemeslných živností (60%) a u příjmů z autorských práv ve výši 40%.

V roce 2008 došlo k další významné úpravě, byla zavedena lineární daň ve výši 15%, jež nahradila progresivní sazby do té doby uplatňované. Na základě této úpravy se příjmy rozdělili do pěti dílčích daňových základů, které známe nyní. Jedná se o příjmy:

- ze závislé činnosti a funkčních požitků - §6,
- z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti - §7,
- z kapitálového majetku - §8,
- z pronájmu - §9
- a ostatní příjmy - §10.

Veškeré tyto příjmové položky tvoří základ daně, které se snižují o nezdanitelné části daně, příjmy, které jsou od této daně osvobozené, a o odčitatelné položky.²⁸

Rok 2008 přinesl ale i další úpravy. Především byla zavedena jednotná sazba 15%, která nahradila klouzavě progresivní daňovou sazbu.

Výše uvedené změny se promítly ve vývoji postavení daně z příjmů fyzických osob v rozpočtu. Ve sledované období (1993 – 2009) byla v každém roce zaznamenána rostoucí tendence s výjimkou let 2006 a 2009, kdy došlo k mírnému poklesu. Tento fakt dokládám tabulkou a následně grafem pro lepší představu.

Tabulka č. 3: Vývoj inkasa daně z příjmů fyzických osob v letech 1993 – 2009 (v mld.Kč)

Rok:	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Výběr:	83,98	89,29	97,33	108,50	116,80	126,70	137,20	129,50	143,40	143,30	127,50

Zdroj: Český statistický úřad

3.2.3. Členění daní dle Českého statistického úřadu²⁹

Protože v praktické části budu čerpat ze zdrojů Českého statistického úřadu, je nutné uvést skupiny, které uvádí. Jinak bych nezjistila potřebné informace pro svůj výzkum.

Český statistický úřad dělí daně do těchto skupin:

- daně z výroby a z dovozu,
 - a. daně z produktů (včetně daně typu daně z přidané hodnoty),
 - b. ostatní daně z výroby,
- běžné daně z důchodů, jmění a jiné,
- kapitálové daně.

Daná klasifikace daní má logické opodstatnění, je založena na místě (sféře) vzniku příjmů, které podléhají daňové povinnosti. Pro lepší představu, které daně se v těchto skupinách nacházejí, uvádím členění daní v příloze.

²⁸VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka. . *Daňový systém ČR 2006, aneb, učebnice daňového práva*. 8. aktual. vyd. Praha : VOX, 2006. 324 s. ISBN 80-86324-60-5., str. 112

²⁹Zdroj: Český statistický úřad

4. ANALÝZA DAŇOVÉ SOUSTAVY

4.1 Daňová problematika

S problematikou daní, daňové politiky a rozpočtovou soustavou se setkáváme na každém kroku, ať chceme nebo nechceme. Je součástí politického, ekonomického i běžného života. Je to oblast, která prochází četnými změnami. Daně, respektive naše daňová povinnost, je elementárním aspektem příjmové stránky rozpočtové soustavy. Tvoří její důležitou složku, je tedy logické, že na její struktuře závisí příjmy do státního rozpočtu. V současné době se potýká celý svět s doznívající ekonomickou krizí a s jejími následky budou ekonomiky všech zemí bojovat ještě nějaký čas. Vláda České republiky se proto snaží nejen nastartovat ekonomický růst, ale zároveň zajistit co nejmenší státní deficit. To lze zajistit dvěma způsoby: škrty v jednotlivých rozpočtech a zvýšením státních příjmů. Zvýšit své příjmy může stát nejrychleji pomocí vybraných daní. Ne vždy zvýšení daní vede k nárůstu objemu příjmů. Tento předpoklad popisuje Lafferova křivka, kdy její konkávní křivka nám ukazuje, že zvýšení daní vede pouze do určitého k navýšení vládních příjmů. Pokud však sazba daně dosáhne určité hranice, pro daňové subjekty je tato výše již neúnosná a dojde tak k daňovým únikům. Proto primárním cílem není pouze únosné zvýšení daní, ale také restrukturalizace jejich poměru, výběru a administrativy s tím spojené. V poslední době se stále často potýkáme s požadavky daňových subjektů, aby veškeré daně byly spravedlivé.

4.2 Struktura daní v návaznosti na příjmy do státního rozpočtu

Daně, jak již bylo výše zmíněno, dělíme na důchodové, majetkové a spotřební daně. Zabývat se detailním rozdělením daní již nebudeme, protože by vznikly velmi podrobné výsledky, které by neměly vypovídací hodnotu a mohly by vést k nepřehlednosti. Zdroje dat jsou čerpány převážně z údajů Českého statistického úřadu. Ten nabízí daná data jak ve stálých, tak i běžných cenách. Práce se zaměří na ceny stálé.

4.3 Období

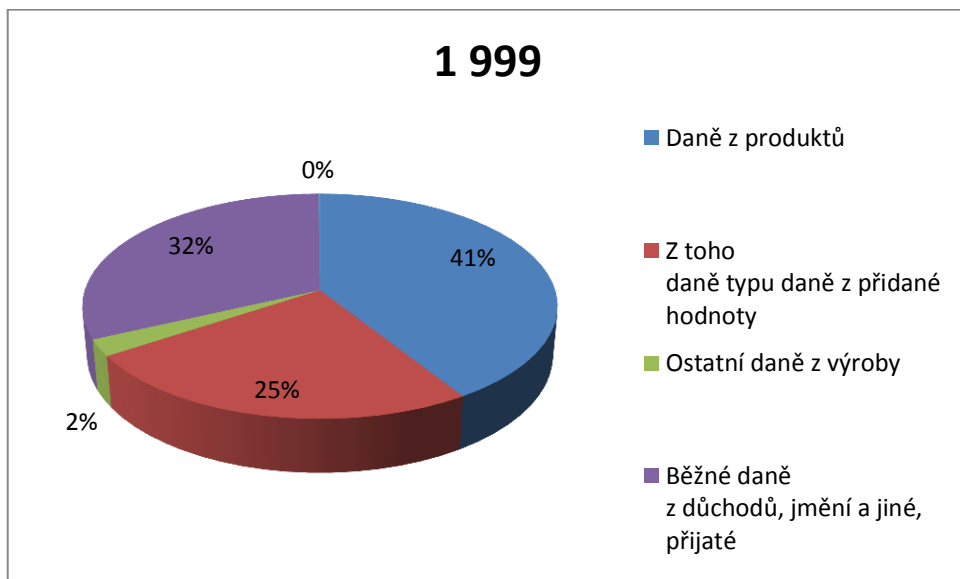
Ve sledovaném období můžeme sledovat jednotlivé daně několika způsoby:

1. můžeme jejich podíly na daňových příjmech zprůměrovat,
2. můžeme kumulativně sečíst hodnoty jednotlivých druhů daní a vyjádřit jejich podíl na celkovém příjmu z daní za celé období.

Obě metody však při zaokrouhlení vykazují skoro stejné výsledky. Dalším námětem na porovnání je údaj, jakou poměrnou část příjmy z daní zaujímají v rámci celé příjmové stránky státního rozpočtu – zda se v průběhu sledovaného období zvyšuje, snižuje či zůstává konstantní. Můžeme tak porovnat teoretické předpoklady avizované politickou sférou a její následnou účinností v praxi.

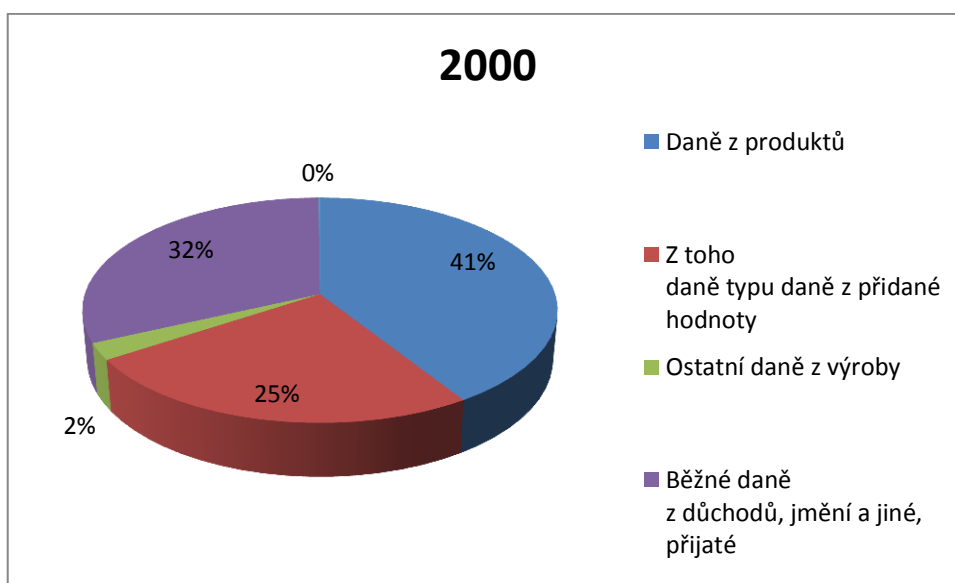
Nyní si ukážeme, jak se vyvíjel poměr vybraných daní v průběhu období 1999 – 2009.

Graf č.1: Poměrová struktura daní v roce 1999

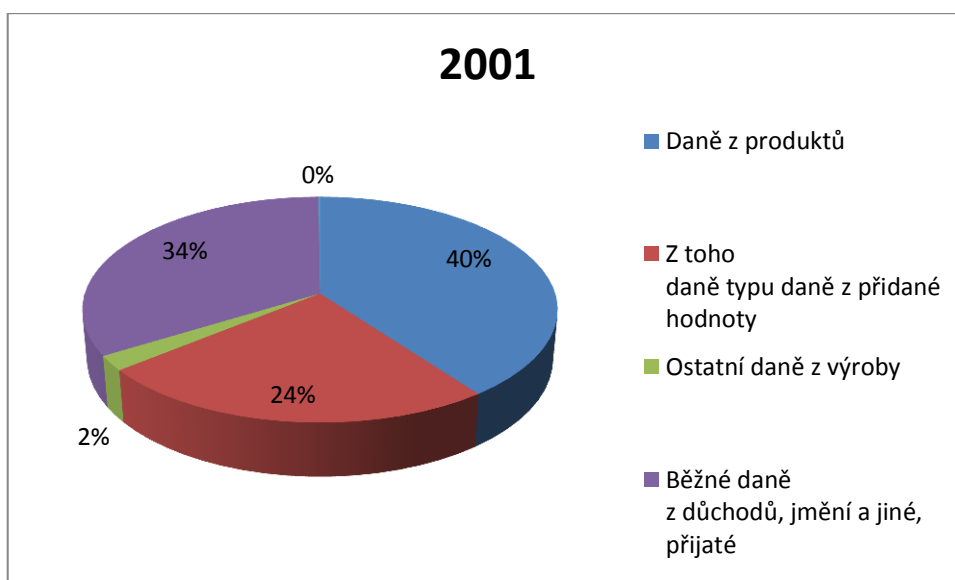
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf č.2: Poměrová struktura daní v roce 2000

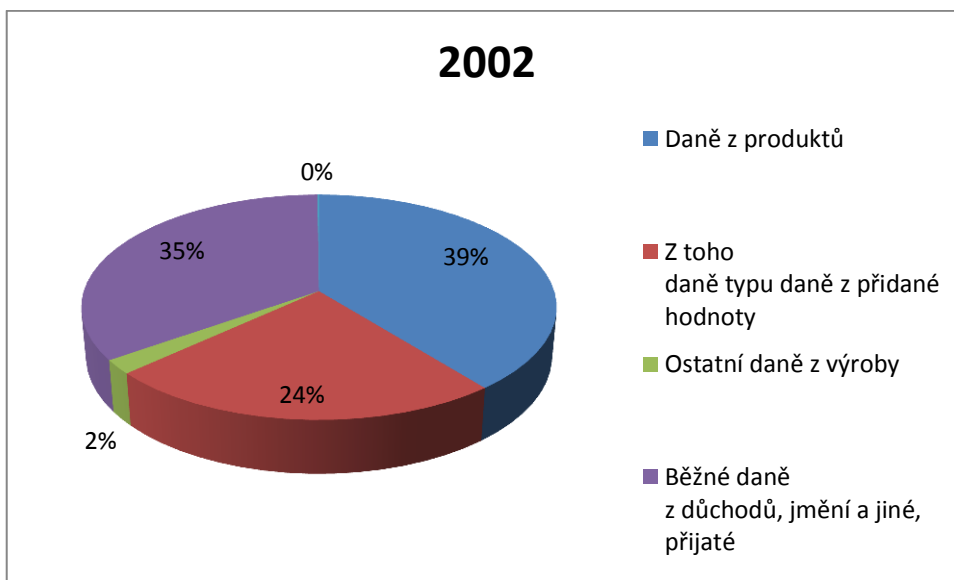
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf č.3: Poměrová struktura daní v roce 2001

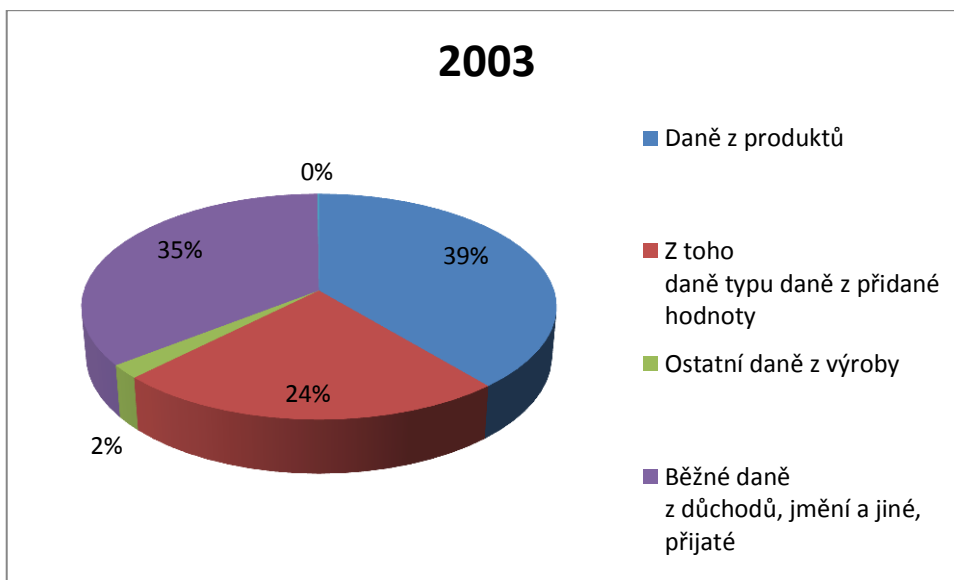
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf č.4: Poměrová struktura daní v roce 2002

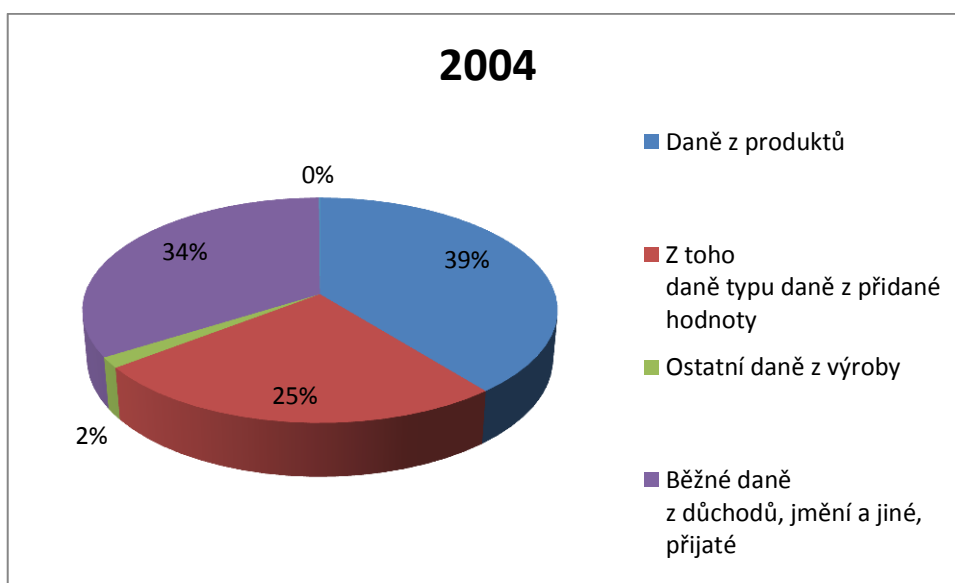
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf č.5: Poměrová struktura daní v roce 2003

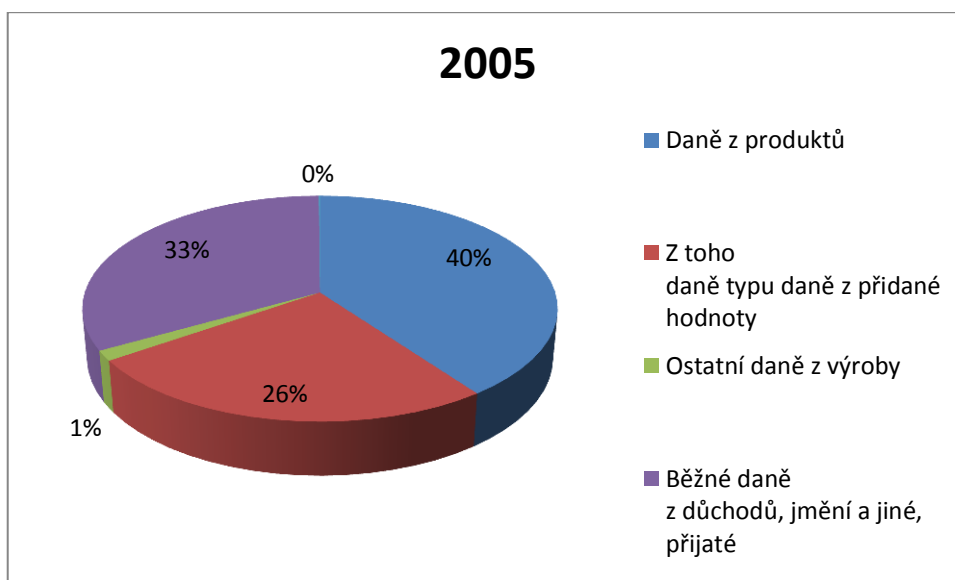
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf č.6: Poměrová struktura daní v roce 2004

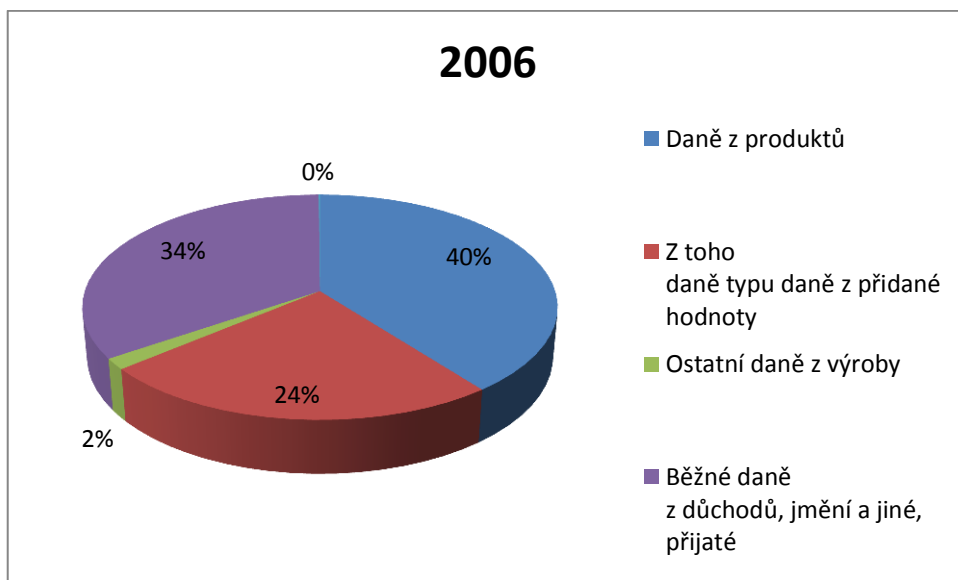
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf č.7: Poměrová struktura daní v roce 2005

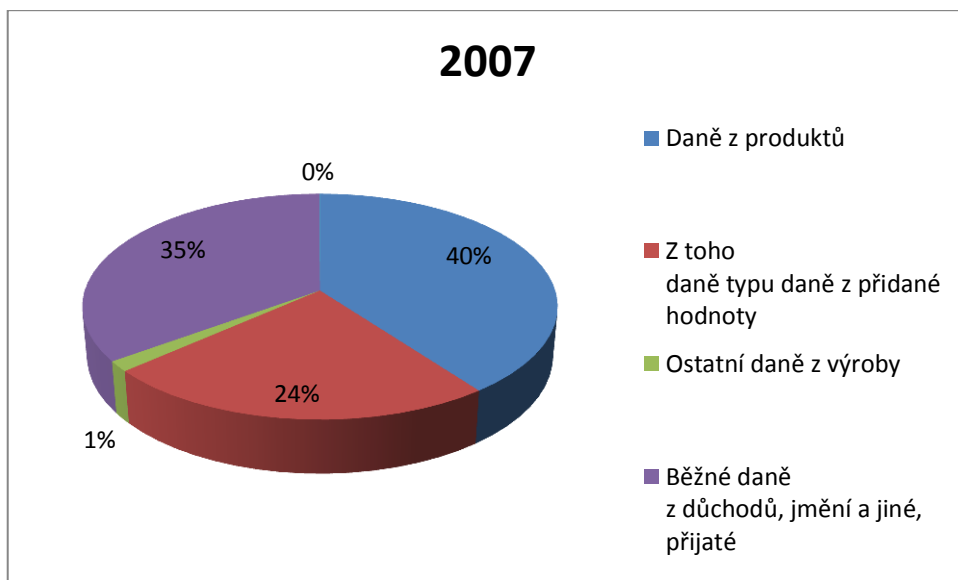
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf č.8: Poměrová struktura daní v roce 2006

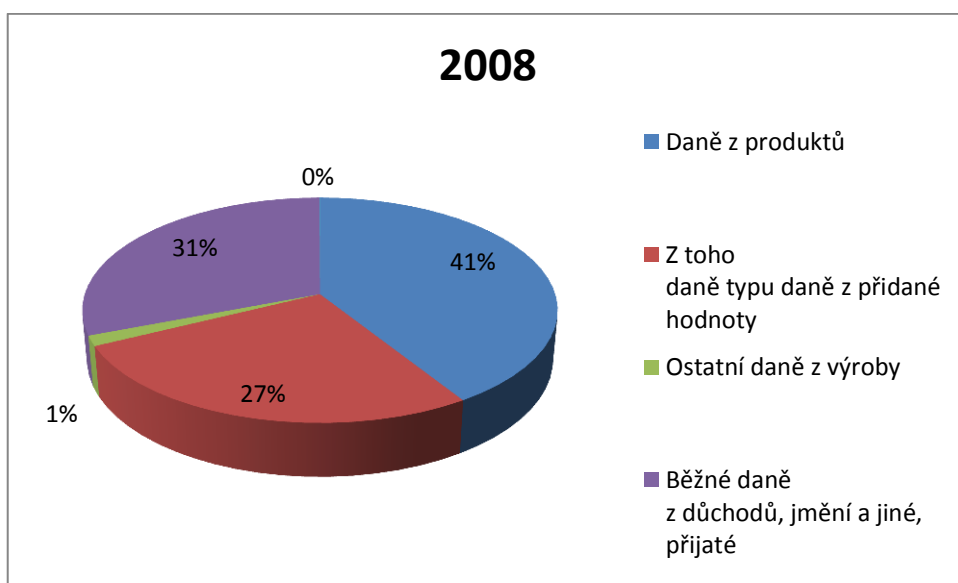
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf č.9: Poměrová struktura daní v roce 2007

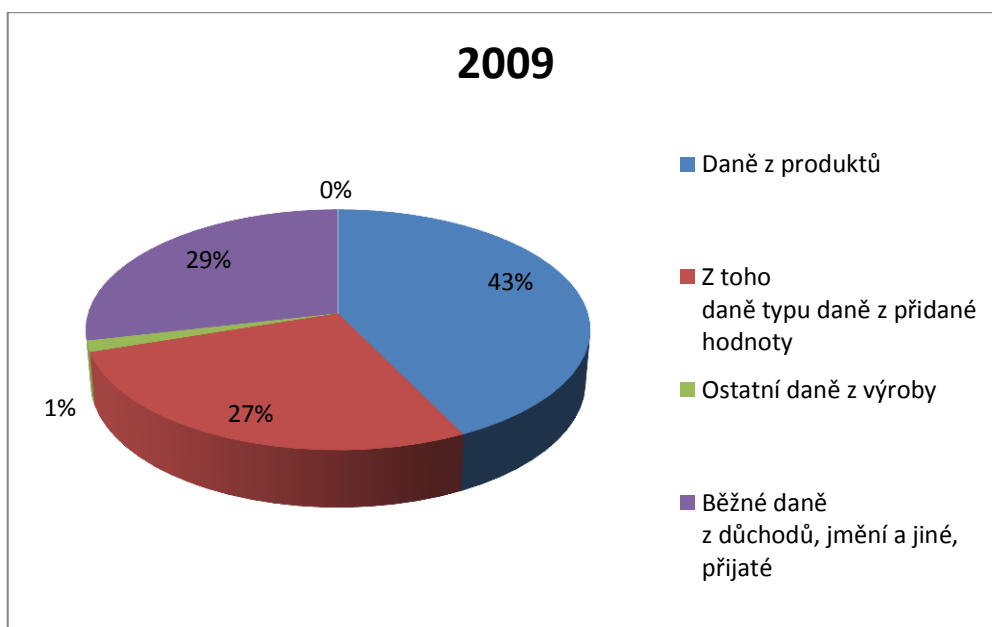
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf č.10: Poměrová struktura daní v roce 2008

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf č.11: Poměrová struktura daní v roce 2009

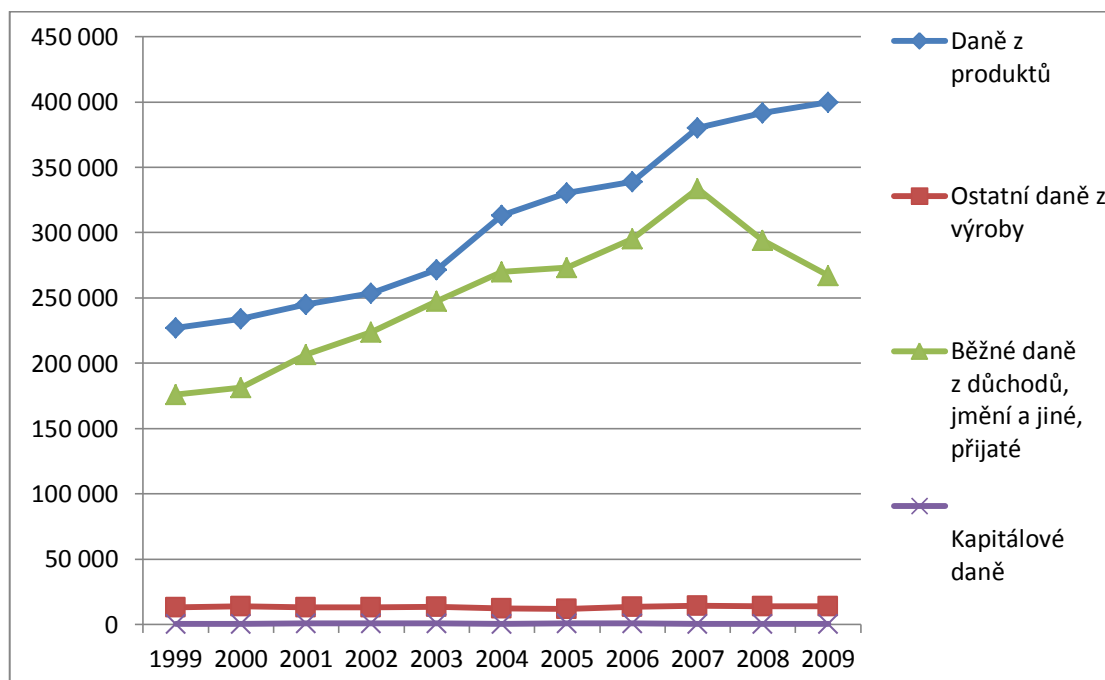

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Jak je z grafů patrné, poměr jednotlivých druhů daní se v celkovém objemu v průběhu let téměř nemění. Jednotlivé položky v daném období rostly, ale skoro stále

zaujímalý stejné relativní „postavení“. Vývojovou tendenci jednotlivých daní nám ukazuje následující graf.

Graf č.12: Vývojová tendence jednotlivých druhů vybraných daní

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Kapitálové daně a ostatní daně z výroby jsou v průběhu let prakticky konstantní, daně z produktů jsou trvale rostoucí, avšak běžné daně z důchodů, jmění a jiné, přijaté měly do roku 2007 rostoucí tendenci, od roku 2008 však klesaly. Vysvětlením je zavedení rovného zdanění příjmů, které zapříčinilo menší příjem do státního rozpočtu. S tímto jevem vláda počítala, vzniklou mezeru měla vyplnit zvýšená sazba daně z přidané hodnoty, ekonomický růst a efektivita při výběru daní – rovná daň měla zajistit menší daňové úniky a menší správní náklady. S čím však tehdejší prognóza nemohla počítat, byl následný vývoj světového hospodářství. Hypotéční krize Spojených států Amerických přerostla do enormních rozměrů, začala být nazývána finanční krizí. Rozšířila se i „za oceán“ a dosáhla rozměrů celosvětové hospodářské krize. Nastal útlum hospodářského růstu celého světa, tedy i České republiky. Začaly krachovat podniky, omezil se odbyt, a tím i výroba, investice se dostaly na své dlouhodobé minimum. To analogicky ovlivnilo zdanitelné příjmy, potažmo i ochotu pravdivě vykazovat veškeré své příjmy jako základ daně. Nastala tedy řetězová reakce v poklesu příjmů do státního rozpočtu.

Tabulka č. 4: Přehled absolutních meziročních přírůstků (v mil. Kč)

Koeficient	Za období	Daně z produktů	Z toho daně typu daně z přidané hodnoty	Ostatní daně z výroby	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné, přijaté	Kapitálové daně
d_1	1999-2000	7 115	4 844	504	5 373	52
d_2	2000-2001	10 775	7 930	-666	25 350	100
d_3	2001-2002	8 637	5 865	79	17 073	61
d_4	2002-2003	18 168	9 114	549	23 558	117
d_5	2003-2004	41 336	37 819	-1 423	22 421	-243
d_6	2004-2005	17 289	8 541	-288	3 583	115
d_7	2005-2006	8 564	-1 779	1 527	21 751	68
d_8	2006-2007	41 248	17 956	703	38 715	-341
d_9	2007-2008	11 428	27 976	-163	-40 018	-208
d_{10}	2008-2009	8 106	-741	-157	-26 702	7

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Při pohledu na absolutní přírůstky zjistíme, že nejpřínosnější byl rok 2007, kdy daně z produktů a běžné daně z důchodů zaznamenaly nejvyšší nárůst. Ihned po roce 2007 však nastává zlom, kdy se růst některých daňových příjmů zpomalil kromě růstu daně z produktů a DPH.

Ze získaných hodnot bychom mohli stanovit průměrný absolutní přírůstek \bar{d}_i , který je však pro naše data nevhodný, jelikož se nejedná pouze o přírůstky, ale i o úbytky, nelze tedy na závěr jednoznačně konstatovat, že příjmy ročně rostly průměrně o určitou hodnotu.

Následující tabulka nám ukazuje koeficienty jednotlivých druhů daní v průběhu celého období. Koeficienty nám tedy vyjadřují poměr vybraných daní za dva po sobě jdoucí roky. Z toho plyne, že pokud je koeficient větší než 1, pak suma vybrané daně v následujícím roce vzrostla, pokud je menší jak 1, suma byla nižší. Je tedy pro státní rozpočet žádoucí, aby koeficient byl větší jak číslo 1.

Tabulka č. 5: Přehled relativně vyjádřených přírůstků ve dvou obdobích – meziroční tempo růstu

Koeficient	Za období	Daně z produktů	Z toho daně typu daně z přidané hodnoty	Ostatní daně z výroby	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné, přijaté	Kapitálové daně
k ₁	1999-2000	1,031	1,035	1,038	1,031	1,098
k ₂	2000-2001	1,046	1,056	0,951	1,140	1,171
k ₃	2001-2002	1,035	1,040	1,006	1,082	1,088
k ₄	2002-2003	1,072	1,058	1,042	1,105	1,156
k ₅	2003-2004	1,152	1,230	0,896	1,091	0,719
k ₆	2004-2005	1,055	1,042	0,977	1,013	1,185
k ₇	2005-2006	1,026	0,991	1,153	1,080	1,092
k ₈	2006-2007	1,121	1,086	1,052	1,131	0,576
k ₉	2007-2008	1,030	1,124	0,983	0,880	0,552
k ₁₀	2008-2009	1,005	0,997	0,989	0,909	1,028

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Daň z produktu požadavek na koeficient větší než 1 splňuje. Největší růst byl zaznamenán v roce 2004 a v roce 2007. Po roce 2007 však příjmy z daně z produktu klesají. Jako vysvětlení se zde naskytá hospodářská krize, která citelně ovlivnila výrobu a investice, analogicky tím ovlivnila v negativním smyslu i příslušnou daň.

Pokud se zaměříme na DPH, které je zahrnuto v předešlé dani, ale je velmi zajímavé ji zdůraznit, zjistíme, že v roce 2006 a 2009 se dostalo pod hodnotu 1, tedy celkový objem klesl pod hodnotu z předešlého roku. Vysvětlení tohoto faktu je však nejednoznačné. Rok 2006 se nachází uprostřed období, kdy DPH bylo stanoveno na hodnotě 19 % a 5 % jako snížená DPH. Pokles tedy bude zřejmě následkem změny ekonomiky, respektive preferencí výroby, investic a spotřeby. Rok 2009 je zase obdobím, kdy se snížená sazba DPH zvedla na 9 %, což by nemělo vést k růstu. Opět se zde ale ukazuje masivní vliv celosvětové ekonomické krize, kdy se utlumila nejenom výroba, ale s tím souvislá i spotřeba domácností.

Ostatní daně z výroby jsou značně rozkolísané, avšak jejich podíl na celkových daňových příjmech není tak výrazný, aby primárně ovlivňoval jejich tendence.

Běžné daně z důchodů, jmění a jiné se do roku 2007 vyvíjely velmi stabilně, koeficient byl vždy větší než 1, nejvyšších hodnot zaujal za období 2002-2003 a 2005-2006. Po zavedení rovné sazby daně se koeficient dostal pod hranici vykazující růst. Propad v roce 2009 byl však mírnější než v roce 2008.

Tabulka č. 6: Průměrná změna hodnoty vybraných daní v letech 1999-2009

	Daně z produktů	Z toho daně typu daně z přidané hodnoty	Ostatní daně z výroby	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné, přijaté	Kapitálové daně
\bar{k}	1,056	1,064	1,007	1,043	0,931
změna	5,6 %	6,4 %	0,7 %	4,3 %	-6,9 %

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Doteď jsme se zabývali řetězovými indexy, které porovnávají hodnoty vzhledem k období předchozímu. To znamená, že indexy měly měnící se základ. Nyní se zaměříme na indexy se stejným (neměnným) základem (bází), nazýváme je bazické indexy. V našem případě si tedy jako bázi stanovíme rok 1999 a jeho hodnoty daňových příjmů do státního rozpočtu.

Tabulka č. 7: Změny ve vybraných daních vůči roku 1999 (bázi)

Koeficient	Rok porovnávaný vůči bázi - rok 1999	Daně z produktů	Z toho daně typu daně z přidané hodnoty	Ostatní daně z výroby	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné, přijaté	Kapitálové daně
I _{1/0} 2000-1999	2000	1,031	1,035	1,038	1,031	1,097
I _{2/0} 2001-1999	2001	1,079	1,094	0,988	1,175	1,284
I _{3/0} 2002-1999	2002	1,117	1,137	0,994	1,271	1,398
I _{4/0} 2003-1999	2003	1,197	1,203	1,035	1,405	1,617
I _{5/0} 2004-1999	2004	1,379	1,480	0,928	1,533	1,163
I _{6/0} 2005-1999	2005	1,455	1,543	0,906	1,553	1,378
I _{7/0} 2006-1999	2006	1,493	1,530	1,021	1,677	1,505
I _{8/0} 2007-1999	2007	1,674	1,661	1,075	1,896	0,867
I _{9/0} 2008-1999	2008	1,725	1,866	1,062	1,669	0,479
I _{10/0} 2009-1999	2009	1,760	1,861	1,050	1,517	0,492

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

V ideálním případě by bazické indexy měly být stále stejně rostoucí (to, že jejich hodnota by měla být vyšší než jedna je již samozřejmostí), v daném roce by index měl být vyšší než v roce předešlém, aby byl zachován patřičný růst vybraných daní – například již vzhledem k rostoucí inflaci.

V našem případě se jednotlivé hodnoty takto nechovají. Mají proměnlivý charakter. Pouze daně z produktů mají žádoucí tendence stálého růstu, stejně tak i daň z přidané hodnoty. Stále rostoucí tendenci již však nemají běžné daně z důchodu a jmění, avšak stále se pohybují nad hranicí čísla 1. To se již nedá říci o ostatních daních z výroby a kapitálových daních. Ostatní daně z výroby se ve 4 obdobích nacházely pod hranicí hodnot základního roku, kapitálové daně se takto chovaly ve 3 obdobích. Naštěstí tyto daně tvoří pouze malou část příjmů do státního rozpočtu, tudíž je neovlivňují tak, jako například daně z výroby či z důchodu a jmění.

Poměr jednotlivých daňových příjmů navzájem v daném roce však není zcela vypovídající. Větší vypovídající hodnotu má podíl součtu daňových příjmů a celkových příjmů do státního rozpočtu. Z předchozích výsledků lze jednoduše dojít k závěru, a to

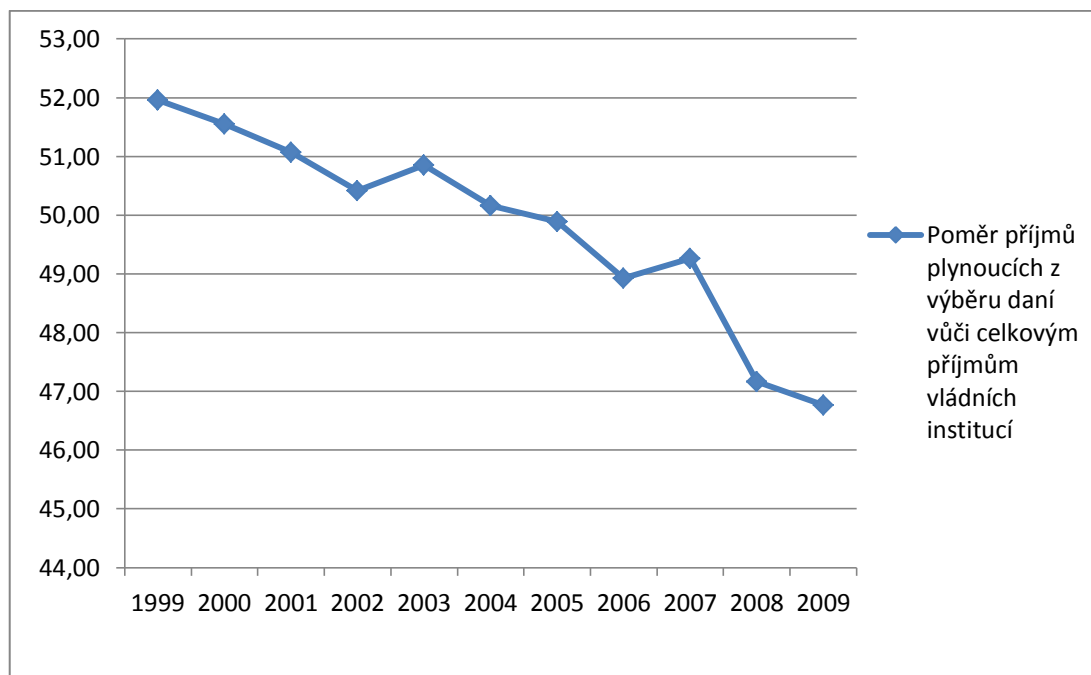
i mylnému, že daňové příjmy rostly či klesaly. Avšak v poměru k celkovým příjmům tyto položky mohly mít opačný charakter, než jsme se domnívali.

Tabulka č. 8: Příjmy plynoucí z výběru daní ve vztahu k celkovým příjmům vládních institucí v období 1999 – 2009 (v mil. Kč)

Za období	Příjmy plynoucí z výběru daní	Celkové příjmy vládních institucí
1999	416 842	802 292
2000	429 891	833 942
2001	465 450	911 417
2002	491 300	974 432
2003	533 692	1 049 441
2004	595 783	1 187 712
2005	616 482	1 235 693
2006	648 392	1 325 191
2007	728 717	1 479 255
2008	699 756	1 483 764
2009	681 010	1 456 344

Zdroj: Český statistický úřad

Graf č. 13: Vývoj poměru příjmů plynoucích z výběru daní vůči celkovým příjmům vládních institucí

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Graf poměru příjmů plynoucích z výběru daní vůči celkovým příjmům vládních institucí nám říká, že ač absolutní objem vybraných daní roste do roku 2007, jeho relativní objem, tedy poměr k celkovým příjmům vlády klesá. V roce 2008 tento poměr rapidněji klesá vzhledem k poklesu absolutní výše vybraných daní. Z toho tedy plyne, že rovné, ale i progresivní zdanění není zcela efektivní při výběru daní. Tato skutečnost má však i druhou stránku věci – daná situace je pozitivní pro daňové poplatníky, protože se podílejí menší částí na placení státního hospodaření, stát nahrazuje tyto příjmy jinými – mnohdy však cizími zdroji, což vede k prohlubování zadluženosti České republiky.

Dalším podnětem k analýze chování daní je posouzení její elasticity vůči HDP, tedy míry, kterou vybraná daň reaguje či je závislá na změnách HDP. Následující tabulce je tedy přehled elasticit jednotlivých daní v meziobdobí. Tyto výsledky jsou pak zprůměrovány.

Tabulka č. 9: Elasticity jednotlivých druhů vybraných daní

Elasticita:	Za období:	Daně z produktů	Z toho daně typu daně z přidané hodnoty	Ostatní daně z výroby	Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	Kapitálové daně
E ₁	1999-2000	1,473	0,463	0,578	0,449	0,475
E ₂	2000-2001	0,426	3,497	1,214	1,403	1,151
E ₃	2001-2002	1,294	1,203	0,088	0,573	0,514
E ₄	2002-2003	2,398	5,235	0,641	0,901	1,098
E ₅	2003-2004	5,142	1,658	1,907	4,215	2,784
E ₆	2004-2005	1,660	0,119	0,211	0,380	0,496
E ₇	2005-2006	1,420	1,225	1,964	0,013	0,399
E ₈	2006-2007	5,796	1,795	7,128	1,177	1,665
E ₉	2007-2008	7,874	2,105	0,202	2,167	0,528
E ₁₀	2008-2009	1,143	3,801	0,467	0,122	0,866
E _p	Průměr	1,128	0,642	0,733	1,137	0,824

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Elasticitu jednotlivých daní bude lepší posuzovat v průměru. Zde vidíme, že daně z produktů byly elastické, tedy jejich změna reagovala ve větší míře než změna HDP. Vysvětlení je více než logické – daně z produktů jsou vlastně daně z vytvořeného HDP.

Daň z přidané hodnoty již nabývá opačných hodnot - elasticita je menší než 1, tudíž daň je neelastická a nereaguje na změny HDP v požadované míře. Stejně tak se chovají i ostatní daně z výroby a kapitálové daně. Žádoucí elasticitu mají běžné daně z důchodů, jmění a jiné. Hodnota elasticity je velmi blízká hodnotě elasticity daně z produktů. Podobnost elasticit u těchto dvou daní je zapříčiněná závislostí důchodů na HDP, kdy výše HDP se může stanovit důchodovou metodou (součet prvotních důchodů za národní hospodářství), pak je jasné, že daně by spolu měly korespondovat.

5. ZHODNOCENÍ VÝVOJE A POSTAVENÍ JEDNOTLIVÝCH TYPŮ DANÍ Z HLEDISKA STÁTNÍHO ROZPOČTU

Období let 1999 – 2009, které bylo podrobena analýze, skýtalo v daňovém systému, a tedy i v příjmové stránce státního rozpočtu mnoho změn. Jednou z nejvýraznějších změn prošla daň z příjmů právnických a fyzických osob a daň z přidané hodnoty. DPH a daň z příjmu právnických osob měnily v daném období svou sazbu. Daň z příjmů fyzických osob změnila svůj systém odvodů. S progresivní sazby daně se přešlo na rovnou sazbu, která měla přinést zjednodušení, větší spravedlivost a potažmo i vyšší příjmy do státního rozpočtu.

Z naší analýzy vyplynulo, že daně jakožto příjmy do státního rozpočtu měly v průběhu dekády téměř stejný poměr v rámci veškerých přijatých daní. Jiný vývoj však měl jejich podíl na příjmech vládních institucí, kdy jeho tendence měly proměnlivě rostoucí charakter. To pro občany znamená pozitivum, pro vládní instituce však „mezeru“ v příjmech, kterou je potřeba vyplnit jinými zdroji. Bohužel se tyto mezery vyplňují zdroji cizími, které jsou velmi drahé a prohlubují naši státní zadluženost. Zde se tedy naskýtá možnost pro optimalizaci, kde je nasnadě buď zvýšit daňové příjmy, nebo snížit výdaje vlády. V současné době však probíhají obě fáze najednou.

Daň z přidané hodnoty se vyvíjela v závislosti na dani z produktů. Daň z produktů kolísala, příčinou rozkolísanosti bývá zpravidla hospodářský cyklus. Největší rozkolísaností „trpěla“ daň z důchodů a majetku. Ta je samozřejmě částečně závislá také na hospodářském cyklu a stavu ekonomiky, ale zároveň i na sazbách a způsobu zdanění. Daň z příjmů fyzických osob si prošla velkou transformací, kdy se přešlo ze systému progresivního zdanění na zdanění rovné. Zároveň se měnily sazby daně z příjmu právnických osob. Tyto změny měly značný vliv na nestabilitu vývoje ke konci námi sledovaného období, kdy vedly ke snížení objemu inkasovaných daní. Rozkolísanost v prvních dvou třetinách období spíše tedy vysvětluje stav ekonomiky.

V souvislosti s ekonomikou bylo také zajímavé, jak daně přijaté reagují na výši hrubého domácího produktu, tedy jakou mají elasticitu. Elastické byly pouze dva typy daní – daň z výroby a daň z důchodů, majetku a jiné. Tyto daně jsou závislé na velikosti HDP a

reagují na ně dokonale. Ostatní daně však jsou neelastické – jejich procentuální změna je menší než procentuální změna HDP.

Předchozí výsledky nám dávají výsledky i pro naši první hypotézu. Elastické nejsou všechny druhy daní, pouze daň z produkce a DPH. Ostatní jsou neelastické. Druhá hypotéza tvrdí, že struktura daní je v průběhu sledované období poměrově stále stejná. Jak je patrné na grafech č. 1 – 11, tato hypotéza je pravdivá. Avšak pokud vztáhneme tuto hypotézu i na poměr vůči celkovým příjmům vládních institucí, pak je toto tvrzení nepravdivé, jak jsme si již uvedli, poměr klesá.

V současné době daňová reforma a reforma veřejných financí pokračuje, ruku v ruce s ní nastupuje i reforma důchodová. Je třeba říci, že jednotlivé reformy samy o sobě nemají takový význam, jako když se spojí a nabudou účinnosti ve stejný okamžik. Bylo by tedy zajímavé tuto problematiku sledovat dál, aby bylo více patrné, jak navržené reformy budou úspěšné v dlouhodobějším horizontu.

6. ZÁVĚR

Primárním cílem práce byla podrobná analýza vývoje daňových příjmů státního rozpočtu v letech 1999 - 2009. Cíl byl splněn, byly zjištěny největší změny v daném období jednotlivých daní, tyto změny byly kvantifikovány a odůvodněny. Veškeré výsledky byly shrnuty do grafů a tabulek.

Vyhodnocení hypotéz je sekundárním cílem této práce. První hypotéza tvrdila, že daně jsou elastické vůči hrubému domácímu produktu. Tato hypotéza byla jen částečně potvrzena. Pouze daně z výroby a daně z důchodu, majetku a jiné byly dokonale elastické, kapitálové daně, DPH a ostatní daně z výroby byly neelastické.

Tvrzení druhé hypotézy zaujímá stanovisko, že proporcionalní zastoupení jednotlivých daňových příjmů v rámci celkových příjmů se nemění. Tato hypotéza byla potvrzena, procentuální zastoupení jednotlivých typů daní v celkovém součtu příjmů plynoucích z daní do státního rozpočtu se neměnilo. Změnilo se pouze postavení právě zmíněných příjmů plynoucích z daní vůči celkovým příjmům státních institucí, kde procentuální zastoupení klesalo.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BERDVIDOVÁ, Ludmila; VANČUROVÁ, Pavlína. *Ekonomika veřejného sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1816-8.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka; MAAYTOVÁ, Alena. *Veřejné finance*. 2. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 340 s. Dostupný z WWW: http://toc.nkp.cz/NKC/201003/contents/nkc20102087649_1.pdf. ISBN 978-80-7357-497-0., str. 179

KINŠT, Jan; PAROUBEK, Jiří.. *Rozpočtová skladba v roce 2007 a praktické příklady: publikace pro pracovníky orgánů státní správy, obcí, krajů a jejich organizačních složek*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2006. 255 s. ISBN 80-7263-356-2.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 275 s. Dostupný z WWW:http://toc.nkp.cz/NKC/201011/contents/nkc20102124034_1.pdf.ISBN 978-80-7357-574-8.

PILNÝ, J.. *Veřejné finance*, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2004. 230 s. ISBN 80-7194-639-7.

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s.: il. ISBN 80-7261-086-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s.: il. ISBN 80-7261-086-4.

PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: Aspi Publ., 2002. 441 s.,tb.,rejstř. ISBN 80-86395-21-9.

STRECKOVÁ, Yvonne; MALÝ, Ivan.. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 1998. 214 s., rejstř., tb., gr. ISBN 80-7226-112-6.

SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B.. *Statistické metody II*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. 105 s. ISBN 978-80-213-1736-9.

VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka. . *Daňový systém ČR 2006, aneb, učebnice daňového práva*. 8. aktual. vyd. Praha : VOX, 2006. 324 s. ISBN 80-86324-60-5.

VANČUROVÁ, A., LACHOVÁ, L., *Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva*, Praha: VOX, a. s., 2008. 320 s. ISBN 978-80-86324-72-2.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

www.czso.cz

www.business.center.cz

8. PŘÍLOHY

Tabulka č. 10: Přehled příjmů vládních institucí plynoucích z vybraných daní (v mil Kč.)

Období	Daně z výroby a z dovozu, přijaté				Běžné daně z důchodů, jmění a jiné, přijaté	Kapitálové daně	Celkem
	Celkem	Daně z produktů	Z toho daně typu daně z přidané hodnoty	Ostatní daně z výroby			
1999Q1	53 821	50 230	29 342	3 591	35 677	136	
1999Q2	59 561	56 410	34 034	3 151	55 343	154	
1999Q3	60 796	57 879	33 993	2 917	37 233	112	
1999Q4	66 084	62 529	39 128	3 555	47 797	133	
1999	240 262	227 048	136 497	13 214	176 050	535	416 847
Podíl na celkových daňových příjmech	57,64	54,47	32,75	3,17	42,23	0,13	
2000Q1	55 699	51 849	30 436	3 850	35 814	123	
2000Q2	61 277	57 960	35 022	3 317	55 994	145	
2000Q3	62 499	59 500	35 015	2 999	36 867	130	
2000Q4	68 406	64 854	40 868	3 552	52 748	189	
2000	247 881	234 163	141 341	13 718	181 423	587	429 891
Podíl na celkových daňových příjmech	57,66	54,47	32,88	3,19	42,20	0,14	

Období	Daně z výroby a z dovozu, přijaté				Běžné daně z důchodů, jmění a jiné, přijaté	Kapitálové daně	Celkem
	Celkem	Daně z produktů	Z toho daně typu daně z přidané hodnoty	Ostatní daně z výroby			
2001Q1	59 624	55 911	33 842	3 713	35 754	159	
2001Q2	63 984	60 845	37 204	3 139	53 951	194	
2001Q3	64 748	61 923	36 687	2 825	64 382	142	
2001Q4	69 634	66 259	41 538	3 375	52 686	192	
2001	257 990	244 938	149 271	13 052	206 773	687	465 450
Podíl na celkových daňových příjmech	55,43	52,62	32,07	2,80	44,42	0,15	
2002Q1	61 460	57 844	35 183	3 616	43 565	179	
2002Q2	65 638	62 509	38 464	3 129	59 837	185	
2002Q3	67 316	64 438	38 243	2 878	64 154	196	
2002Q4	72 292	68 784	43 246	3 508	56 290	188	
2002	266 706	253 575	155 136	13 131	223 846	748	491 300
Podíl na celkových daňových příjmech	54,29	51,61	31,58	2,67	45,56	0,15	
2003Q1	64 994	61 167	36 324	3 827	51 502	171	
2003Q2	70 116	66 830	39 986	3 286	71 635	214	
2003Q3	72 427	69 441	41 313	2 986	60 480	232	
2003Q4	77 886	74 305	46 627	3 581	63 787	248	
2003	285 423	271 743	164 250	13 680	247 404	865	533 692
Podíl na celkových ddaňových příjmech	53,48	50,92	30,78	2,56	46,36	0,16	

Období	Daně z výroby a z dovozu, přijaté				Běžné daně z důchodů, jmění a jiné, přijaté	Kapitálové daně	Celkem
	Celkem	Daně z produktů	Z toho daně typu daně z přidané hodnoty	Ostatní daně z výroby			
2004Q1	75 508	72 304	45 906	3 204	56 752	91	
2004Q2	81 273	78 447	50 606	2 826	77 177	196	
2004Q3	82 966	80 162	51 357	2 804	68 902	149	
2004Q4	85 589	82 166	54 200	3 423	66 994	186	
2004	325 336	313 079	202 069	12 257	269 825	622	595 783
Podíl na celkových daňových příjmech	54,61	52,55	33,92	2,06	45,29	0,10	
2005Q1	77 724	74 695	46 599	3 029	54 416	168	
2005Q2	86 806	83 906	53 312	2 900	79 402	178	
2005Q3	87 180	84 478	54 319	2 702	69 652	190	
2005Q4	90 627	87 289	56 380	3 338	69 938	201	
2005	342 337	330 368	210 610	11 969	273 408	737	616 482
Podíl na celkových daňových příjmech	55,53	53,59	34,16	1,94	44,35	0,12	
2006Q1	82 623	79 240	49 892	3 383	62 003	244	
2006Q2	87 478	84 284	52 582	3 194	90 661	203	
2006Q3	90 530	87 409	53 034	3 121	65 631	160	
2006Q4	91 797	87 999	53 323	3 798	76 864	198	
2006	352 428	338 932	208 831	13 496	295 159	805	648 392
Podíl na celkových daňových příjmech	54,35	52,27	32,21	2,08	45,52	0,12	

Období	Daně z výroby a z dovozu, přijaté				Běžné daně z důchodů, jmění a jiné, přijaté	Kapitálové daně	Celkem
	Celkem	Daně z produktů	Z toho daně typu daně z přidané hodnoty	Ostatní daně z výroby			
2007Q1	93 069	89 504	58 446	3 565	63 472	159	
2007Q2	93 706	90 294	55 411	3 412	91 999	129	
2007Q3	102 480	99 242	54 948	3 238	92 117	92	
2007Q4	105 124	101 140	57 982	3 984	86 286	84	
2007	394 379	380 180	226 787	14 199	333 874	464	728 717
Podíl na celkových daňových příjmech	54,12	52,17	31,12	1,95	45,82	0,06	
2008Q1	91 863	88 043	60 827	3 820	57 326	68	
2008Q2	104 935	101 578	64 227	3 357	89 764	65	
2008Q3	108 932	105 663	65 973	3 269	76 064	57	
2008Q4	99 914	96 324	63 736	3 590	70 702	66	
2008	405 644	391 608	254 763	14 036	293 856	256	699 756
Podíl na celkových daňových příjmech	57,97	55,96	36,41	2,01	41,99	0,04	
2009Q1	91 604	88 266	56 942	3 338	57 674	101	
2009Q2	105 322	101 986	64 876	3 336	86 482	21	
2009Q3	106 687	103 346	65 111	3 341	54 375	73	
2009Q4	109 980	106 116	67 093	3 864	68 623	68	
2009	413 593	399 714	254 022	13 879	267 154	263	681 010
Podíl na celkových daňových příjmech	60,73	58,69	37,30	2,04	39,23	0,04	

Období	Daně z výroby a z dovozu, přijaté				Běžné daně z důchodů, jmění a jiné, přijaté	Kapitálové daně	Celkem
	Celkem	Daně z produktů	Z toho daně typu daně z přidané hodnoty	Ostatní daně z výroby			
Celkem přijaté daně za celé období	3 531 979	3 385 348	2 103 577	146 631	2 768 772	6 569	6 307 320
Podíl těchto daní na celkovém příjmu	56,00	53,67	33,35	2,32	43,90	0,10	100

Tabulka č. 11: Vývoj HDP v letech 1999 - 2009

M000101b HDP výrobní metodou (ceny předchozího roku)											
mil. Kč											
Název	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hrubý domácí produkt	2023226	2156702	2242943	2396832	2553208	2692684	2992552	3186999	3419933	3622565	3535939
© Český statistický úřad, 17/03/2011 19:09:40											

Členění daní dle Českého statistického úřadu:

Daně z výroby a dovozu:

Daně z produktů

Daně typu daně z přidané hodnoty (DPH)

Daně z dovozu a dovozní cla mimo DPH

Dovozní cla

Daně z dovozu bez DPH a dovozních cel

Poplatky z dovážených zemědělských produktů

Peněžní vyrovnávací dávky uvalené na dovoz

Spotřební daně

Všeobecné daně z prodeje

Daně ze specifických služeb

Zisky dovozních monopolů

Daně z produktů bez DPH a dovozních daní

Spotřební daně a poplatky

Daně vybírané pomocí kolků

Daně z finančních a kapitálových transakcí

Poplatky při registraci aut

Poplatky ze zábavních činností

Daně z loterií, her a sázek

Daně z pojistného

Jiné daně ze specifických služeb

Všeobecné daně z prodeje nebo obratu

Zisky fiskálních monopolů

Vývozní cla a peněžní vyrovnávací dávky při vývozu

Ostatní daně z produktů jinde neuvedené

Ostatní daně z výroby

Daně z půdy, budov nebo ostatních staveb

Daně z užívání fixních aktiv

Daně z pracovní síly a z objemu mezd

Daně z mezinárodních transakcí

Daně z podnikatelských nebo profesních licencí

Daně ze znečištění

Neuhrazená DPH (systém plošného uplatnění sazby daně)

Ostatní daně z výroby jinde neuvedené

Běžné daně z důchodu, jmění a jiné:

Daně z důchodů
Daně z příjmů jednotlivce nebo domácnosti včetně zisků z držby
Daně z příjmů jednotlivce nebo domácnosti kromě zisků z držby
Daně ze zisků z držby jednotlivce nebo domácnosti
Daně z příjmů nebo zisků společností včetně zisků z držby
Daně z příjmů nebo zisků společností kromě zisků z držby
Daně ze zisků z držby u společností
Ostatní daně ze zisků z držby
Daně ze zisků z držby
Daně z výher z loterií nebo sázek
Ostatní daně z příjmů jinde neuvedené
Ostatní běžné daně
Běžné daně z kapitálu
Daně na hlavu
Daně na výdaje
Platby domácností za licence
Daně z mezinárodních transakcí
Ostatní běžné daně jinde neuvedené

Kapitálové daně

Daně z kapitálových transferů
Daně z kapitálu
Ostatní kapitálové daně jinde neuvedené